N°. 228. A°. 1859.

ZATURDAG 24 SEPTEMBER.

ROTTERDAMSCHE COURANT.

De Abonnementsprijs is ƒ 24 's jaars of ƒ 6 per drie maanden franco per post door het geheele Rijk.
Behalve aan het Bureau der Courant kan men zich bij alle Boekhandelaren en Postkantoren abonneren.
Enkele Nommers 10 Cents.

Bureau: Hoogstraat Wijk 10, N°. 77.

Geboorte-, Trouw- en Doodberigten van 1 tot 5 regels . . ƒ 1.—
Iedere regel meer . . . . - 0.20
Andere Advertentien per regel . . . . - 0.20
Groote letters naar plaatsruimte. — Bij iedere Advertentie 45 Cents voor zegelregt en 1 Exemplaar der Courant.

Bij deze Courant behoort een BIJBLAD.

BUITENLAND.

LONDEN den 22 September.

In de zaturdag geëindigde week was het cijfer der sterfgevallen in deze hoofdstad 1092 en stond derhalve nagenoeg met het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren gelijk. De doodelijk afloopende gevallen van kinderpokken en roodvonk zijn toegenomen, terwijl die van buikloop aanmerkelijk afnamen. Slechts 2 choleragevallen werden aangegeven.

Het getal der in de vorige week hier geborenen bedroeg 1607, namelijk 802 jongens en 805 meisjes, zijnde 101 boven het gemiddelde in dezelfde week der tien vorige jaren.

— De ingezetenen van Woolwich, Deptford en Greenwich hielden eergisteren eene openbare vergadering, om zich tegen het voortduren der straf met stokslagen bij het leger te verklaren. Die straf vond slechts weinige verdedigers en er zal eene krachtige petitie aan het Parlement opgemaakt en door den alderman Salomons, een der vertegenwoordigers van Greenwich, ingediend worden.

— De Times komt andermaal op het bekend artikel van den Constitutionnel terug en houdt het er voor dat de zaak van Italië nu in een strijd tusschen de Italianen en den Keizer der Franschen is ontaard, met uitsluiting van Oostenrijk, welks kansen verloren zijn. De Times blijft gelooven dat Frankrijk steeds wenscht Centraal-Italië een Franschen Prins als Souverein te doen aannemen, maar de Italianen weten dat zoodanige combinatie geen ander gevolg zou hebben dan een gedeelte van het Schiereiland in eene Fransche provincie te herscheppen en de onafhankelijkheid tot eene hersenschim te maken. Het dagblad vermaant hen dus in hunne besluiten te volharden en voorspelt hun dat zij slagen zullen, onder voorwaarde dat zij nog gedurende eenige maanden in de vaste houding volharden, het schouwspel waarvan zij tot hiertoe aan Europa gegeven hebben.

De Morning Post, die insgelijks den Constitutionnel beantwoordt, is evenzeer van gevoelen dat geene schikking de belangen der vrijheid van de Hertogdommen meer kan bevorderen dan de inlijving in Sardinië.

Hetzelfde ministerieel blad zegt, ten opzigte der jongste gebeurtenissen in China, na het betreurd te hebben dat de wereld de vruchten van het verdrag van Tientsing nog niet zal kunnen plukken, hoe de oorlog dien Engeland genoodzaakt zal zijn het Hemelsche Rijk aan te doen niets minder dan een invallende oorlog zal kunnen zijn, die niet kan eindigen vóór dat het Hof van Peking stoffelijke waarborgen voor de bestendige nakoming van het verdrag gegeven heeft. De Morning Post wil derhalve dat een aanzienlijk leger en eene magtige vloot gelijktijdig aan den mond der Peïho en op verschillende punten der Chinesche kust vereenigd worden en dat het geheele Rijk als in hetzelfde oogenblik worde aangevallen. Engeland moet zijne krijgsmagt in het binnenste des Rijks doen doordringen en de hoofdstad stormenderhand innemen. „De les welke wij gaan geven, zoo eindigt het artikel, moet eene les voor allen wezen, voor den Keizer, voor zijne onderdanen, voor de kustbewoners, voor de bevolking van het binnenland, voor soldaten en matrozen, voor ouden en jongen. Zij moet gestreng zijn, zonder wreed te wezen, en aan de Chinezen niet alleen bewijzen dat Engeland magtig, maar ook dat het regtvaardig en redelijk is."

— Verschillende dagbladen houden zich ook met de zaak van het eiland San Juan bezig. Volgens den Morning Post geldt het alleen de beslissing of dat eilandje een onderdeel van het van Couverseiland is, zoo als het eiland Wight van Engeland, dan wel of het tot het nabij gelegen Vasteland behoort. Om dit punt te beslissen volstaat het zich aan de overeenkomst van 1846 te houden. Engeland heeft het goed regt aan zijne zijde en het bezit van San Juan is voor dat Rijk noodwendig, om de veiligheid van Engelsch Columbia te dekken. Engeland, zoo luidt het verder, verlangt niets meer dan de billijke regten, bij verdrag verzekerd en die het Kabinet van Washington niet loochenen kan, zonder de verpligtingen te verzaken, die zijn goede naam en het ontzag dat de Volken elkander onderling verschuldigd zijn het opleggen. San Juan, wordt ten slotte gezegd, zou in de handen der Amerikanen een tweede Gibraltar aan den ingang eener groote rivier kunnen worden.

De Times geeft van zijnen kant eenige ophelderingen over dezen twist. Het verdrag dat de zaak wegens Oregon beëindigd heeft liet eenigen twijfel wegens het bezit van San Juan bestaan, welk bezit sedert eenige jaren zoowel door Engeland als door de Vereenigde Staten verlangd werd. Eene commissie van onderzoek was benoemd, maar nu onlangs werd het eiland door een klein detachement Noord-Amerikaansche troepen bezet, welks aanvoerder de volstrekte souvereiniteit der Unie over dat grondgebied afkondigde. In julij laatstleden namelijk hadden de Amerikaansche bewoners, niet meer dan 30 in getal, een verzoekschrift aan den generaal Harney ingediend, om zijne bescherming tegen de invallen der Indianen. Omstreeks dien tijd ontscheepte genoemd detachement, met drie stukken geschut, en den 27 julij werd genoemde afkondiging, op last des generaals, uitgevaardigd.

De Times voegt hier, tot geruststelling, een artikel uit den New-York Herald van 10 september bij, waarin (zoo als de telegraaf bereids meldde) verzekerd wordt dat in het gebeurde niets vijandigs jegens Engeland ligt, dat de Regering der Staten geene botsing met Engelsche troepen of onderdanen ducht en dat de zaak ongetwijfeld in der minne geschikt zal worden. Het Staatsdepartement te Washington heeft zich reeds daarmede bezig gehouden, en den generaal Harney zal bevolen worden in afwachting der beslissing, met de grootste omzigtigheid te handelen.

PARIJS den 22 September.
(*Particuliere Correspondentie.*)

Gisteren was hier algemeen het gerucht verspreid, ook aan de Beurs, dat alles tusschen Oostenrijk en Frankrijk was geschikt. Als een bewijs en tevens als een gevolg daarvan werd beschouwd de depêche uit Zurich, dat de Fransche en Oostenrijksche Gevolmagtigden eene conferentie hadden gehad en daarop eerstgenoemde weder eene andere met den ambassadeur van Sardinië, waarop vervolgens de heer Desambrois een courier naar Turijn had gezonden. Intusschen hield men het er voor dat, zoo Oostenrijk en Frankrijk het al onderling eens waren, het tusschen hen en Italië nog geenszins in orde was.

Heden is het nieuws van den dag de sluiting der conferentiën te Zurich. De Gevolmagtigden hebben hun werk ten einde gebragt; zij gaan uit elkander en zullen zich alleen nog maar op nieuw vereenigen als het vredestractaat moet geteekend worden. De reis van Prins Metternich naar Weenen heeft meer uitgerigt dan zes weken van bijeenkomsten en ruggespraak der Gevolmagtigden te Zurich. Ofschoon het den schijn heeft alsof de conferentie het werk van de wapenen heeft voleindigd, hebben de Gevolmagtigden, om de waarheid te zeggen, eigenlijk niets gedaan en niets beslist. De eigenlijke onderhandelaars bevonden zich te Weenen en te Saint Sauveur en Biarritz. De telegraaf en Prins Metternich hebben hunne tusschenkomst verleend. De afstand van Lombardije blijft de voornaamste basis van den vrede. Wat de Hertogdommen betreft, men heeft deze questie blijkbaar voor het congres bewaard. Een congres toch moet er volgen, wanneer de verdreven Vorsten niet spoedig met geweld of op eenige andere wijze in hunne Staten worden teruggevoerd. De verhouding van Sardinië tegenover Oostenrijk is nagenoeg dezelfde als vóór den oorlog; de strijd kan echter niet op nieuw worden begonnen dan nadat de wapenstilstand voorbij is en deze moet duren tot na den geheelen afloop der onderhandelingen. Het werk der Gevolmagtigden is dus op één gewigtig punt onvruchtbaar gebleven, want Midden-Italië verkeert in denzelfden toestand als vóór de onderhandelingen.

L'Opinion Nationale heeft heden een communiqué ontvangen, niet van het ministerie van binnenlandsche zaken maar van den Minister, naar aanleiding van een artikel, getiteld: het Keizerrijk en de Pers. L'Opinion had gezegd dat er gevaar in gelegen was niet alleen in het beoordeelen van de handeling eens ministers, maar zelfs in de kritiek van een maatregel, genomen door een sous-chef de bureau van deze alvermogende administratie, die in hare hand het leven en den dood der dagbladen houdt: het blad gaf duidelijk te verstaan dat de wraak van ambtenaren en ondergeschikte personen nog gevaarlijker is dan de toorn der chefs. De Minister verklaart in zijne nota dat het de pers vrij staat al de daden der Regering te contrôleren en dat zij alleen onderworpen is aan het toezigt van den Minister, het hoofd door wiens zorg voor alle belangen wordt gewaakt. Men mag met zorg nota nemen van deze verklaring, welke de pers bevrijdt van de tyrannie der ondergeschikte ambtenaren.

Men verzekert hier dat 2000 Zwitsers, die te Marseille zijn ontscheept, zich naar Nederland begeven en door uwe Regering in dienst zullen worden genomen voor de Oost-Indische Koloniën. Anderen echter spreken dit tegen.

De geschillen op het eiland Candia ontstaan en waarvan de Engelsche bladen eene zaak van gewigt hebben gemaakt, zijn niet zoo belangrijk als men dacht. De Engelsche Consul, vergezeld van twee cavas (wachten) te huis komende, ontmoette een persoon, een muzelman, die als verdacht was aangewezen. Hij deed hem in hechtenis nemen, ondanks zijne bewering dat hij een Franschman was, maar stond hem tevens toe aan den Franschen Consul te schrijven. Het was een Algerijn, die valschelijk was beschuldigd geworden. Op de tusschenkomst van den Franschen Consul antwoordde die van Engeland met een hoogst beleefd schrijven en met de in vrijheid stelling van den gevangene. De verhouding der beide Consuls is verder even vriendschappelijk gebleven als zij vroeger was.

— Volgens le Droit verkeerden de heer en mevrouw Hua gisteren, nadat de naamlooze brief op de verlangde wijze was beantwoord, en een gedeelte van de kleederen van het gestolen kind hun ter hand waren gesteld, nog steeds in de levendigste onrust, vooral ook omdat men de reden niet kon gissen, waarom de teruggevonden kleederen gewasschen waren, zoo als blijkbaar het geval was.

Ten twaalf ure op den middag kwam er eene depêche uit Orleans, meldende dat men meende het kind en de vrouw die het geroofd had op het spoor te zijn. De heer Hua vertrok dadelijk naar Orleans, vergezeld, niet van de min, die nog in verzekerde bewaring is, maar van de kindermeid. Ten zeven ure des avonds zond hij van Orleans eene telegrafische depêche aan den heer Cauchy, zijn schoonvader, aldus luidende: „Het kind teruggevonden; welvarende; de diefegge is gearresteerd."

Met den trein, die tegen middernacht aankwam, keerde de vader met het kind terug dat niets scheen geleden te hebben en volkomen beantwoordde aan het vleijend signalement dat men er van gegeven had. De heer Cauchy en eenige andere leden van de familie bevonden zich aan het station. Al de huisgenooten van den heer Hua, ja een aantal buren en vrienden wachtten voor het huis met ongeduld de komst van het kind af.

In den loop van den avond, eenige minuten vóór de gelukkige depêche, was er een brief gekomen van la Roche-Guyon, meldende dat het kind zou teruggevonden worden te Orleans, rue Farey, n°......

De vrouw, die den roof heeft gepleegd, is te Orleans gebleven, ter beschikking van den Procureur des Keizers. De grootste geheimzinnigheid heerscht dus nog in deze zaak, welke evenwel door de justitie spoedig, naar men hoopt, zal worden opgehelderd.

— Gisteren heeft de maarschalk Niel zijne officiële intrede te Toulouse gedaan. Hij werd door de bevolking met de meeste geestdrift ontvangen.

— De generaal Schramm heeft het kamp van Châlons, dat gisteren is opgeheven, verlaten en is te Parijs aangekomen.

— De generaal Guesviller, lid van den Senaat, heeft zich, na het kommandement van Algerië aan den generaal de Martimprey te hebben overgegeven, naar Frankrijk ingescheept en is te Marseille aangekomen.

— Een Marseillaansch blad deelt het zeer gewigtig nieuws mede, dat de raad van bestuur over de landengte van Suez besloten heeft de staatkundige ondersteuning der Fransche Regering in te roepen, om eindelijk de moeijelijkheden te boven te komen welke eene andere staatkunde eene onderneming in den weg legt, die oorspronkelijk alleen bestemd was om een uitsluitend commercieel karakter te bewaren. Wat de Porte betreft, zegt de briefschrijver, zij is buiten tegenspraak de onderneming gunstig en zal ongetwijfeld de verantwoordelijkheid der vertraging van zich afwerpen.

— Bijzondere berigten uit Turijn gewagen van vertrouwelijke gesprekken, welke Koning Victor Emmanuel, na de officiële receptie der deputatiën uit Parma en Modena, met hare leden zou hebben gevoerd, en waarin hij hen opwekte om te vertrouwen op de vervulling hunner wenschen, op zijne welwillende bedoelingen en die van Keizer Napoleon. De Koning ontveinsde echter geenszins de mogelijkheid dat Italië kon geroepen worden zijne regten met de wapenen te handhaven. Men zegt ook hoe het op raad is van den minister Ratazzi, dat de Koning in zijne rede het woord *accolgo* (ik ontvang) heeft gebruikt in plaats van *accetto* (ik neem aan). Het laatste zou door de ministers de la Marmora en Dabormida zijn aanbevolen, die getrouw hadden wenschen te blijven aan de „ openhartige en stoute" politiek van den graaf de Cavour.

KEULEN den 22 September.

Prins Karel van Pruissen, die langdurig krank was, maar wiens toestand zich nu verbetert, is van zijn slot Glienicke te Berlijn aangekomen.

— Ll vrijdag avond is de Koning van Hannover, komende van Norderney, met zijn geheele gevolg bij het eiland Juut op het drooge geraakt, en daar zich juist de Embdener boot te Norderney bevond, kon men de Vorstelijke reizigers ook niet uit Embden gaan afhalen, wat ten gevolge had dat de stoomboot uit Leer, waarop Z. M. en gevolg zich bevonden, van één ure in den namiddag tot den volgenden morgen ten vijf ure, dus 16 uren, bleef vastzitten. Toen gelukte het weder vlot te geraken, en kon de reis naar Leer worden voortgezet, van waar de Koning ten 10 ure per extra-spoortrein naar Hannover vertrok.

Men moet in Hannover zeer voorzigtig zijn, wil men de gunst der Regering behouden. De kleedermaker Printz aldaar, die sedert verscheiden jaren de kleederen voor alle postbeambten maakte, heeft de klandisie van den Staat en daarmede 400 rthr. 's jaars verloren, omdat hij de bekende voor de Duitsche eenheid gestemde verklaring van de heeren von Bennigsen c. s. onderteekend heeft.

— Naar uit Weenen gemeld wordt, staat den Venetianen het harde lot niet te wachten dat de Fransche Moniteur hun voorspeld heeft, maar wil Keizer Frans Joseph integendeel het bewijs leveren dat hij er niet aan denkt het eene gedeelte des Italiaanschen Volks voor het andere te laten boeten. Nog vóór de afreis van graaf Goluchowsky naar Lemberg, — zoo luidt het berigt, — werd een Ministerraad gehouden, die door den Keizer en, op diens bevel, ook door Prins Richard Metternich werd bijgewoond en de aangelegenheden van Venetië tot onderwerp had, ten opzigte waarvan besluiten genomen werden, die doorgaans gunstig voor de Venetianen luiden en het bewijs leveren dat de Moniteur niet goed was ingelicht, toen hij zeide dat Oostenrijk zich van zijne aangegane verpligtingen jegens Venetië ontslagen zou rekenen, bijaldien de herstelling der Italiaansche Vorsten niet tot stand kwam. Op de nationale wenschen en behoeften der Venetianen zal, zonder daarbij de oplossing der zaken in Centraal-Italië in aanmerking te nemen, op de ruimste schaal acht geslagen en reeds zeer spoedig zullen verschillende besluiten afgekondigd worden, die bewijzen dat de Regering zich ten aanzien van Venetië door de welwillendste oogmerken laat besturen.

Tot de bewoners der Oostenrijksche Staten die regeling hunner burgerlijke en staatsregterlijke stelling vragen behooren ook de ongeveer 140,000 Zigeuners, die nog in Hongarije en Zevenbergen gevonden worden.

— Men zegt dat, als gevolg van het rapport, door den veldmaarschalk Hesz wegens de oorzaken van den slechten uitslag der Oostenrijksche wapenen in den laatsten oorlog bij den Keizer ingediend, nog 25 generaals op pensioen zullen gesteld worden. Behalve de generaals Schlick en Clam Gallas, die zelve hun ontslag gevraagd hebben noemt het gerucht graaf Wimpffen, vorst Eduard von Liechtenstein en graaf Schaffgotsch.

— De Algemeine Zeitung maakt eene globale berekening der kosten van den laatsten oorlog. De in het begin dezes jaars in Engeland gesloten leening niet medegerekend, begroot zij die kosten voor Oostenrijk op 200 millioen gulden en voor Frankrijk op 500 millioen francs. Piemont had, zoo als men weet, toegang tot de Fransche schatkist, maar vermeerderde bovendien zijne leening met 50 millioen francs en zijne schuld bij de Turijnsche bank met 33 millioen francs. Voor de overige Italiaansche Staten is de berekening niet met juistheid te maken, maar stelt men de gezamenlijke sommen daarvoor op 20 millioen francs, dan is dit zeker niet te hoog berekend. Wat de onzijdig gebleven Mogendheden betreft, omtrent Rusland is niets met genoegzame zekerheid te zeggen, maar in de Duitsche Staten is gewis meer dan 90 millioen gulden voor het op voet van oorlog brengen hunner troepen noodig geweest, slechts ongeveer een derde waarvan ongebruikt is gebleven.

BRUSSEL den 23 September.

De brieven, welke de Regering en ook de persoon van de Hertogin van Parma in een dubbelzinnig daglicht stellen, en waarvan volgens het telegrafisch berigt van gisteren in de Gazetta di Parma sprake is, zijn waarschijnlijk dezelfde, welke door den Bologneschen correspondent van l'Indépendance Belge worden bedoeld. Volgens diens beweren zouden daarin (en dat wel nadat men aan Sardinië had te kennen gegeven onzijdig te willen blijven) aan den Keizer van Oostenrijk inlichtingen worden verstrekt betreffende de bewegingen van het Sardinisch leger en den raad gegeven om krachtig op te treden vóór de komst der Franschen in Italië, opdat zoo de Hertogen, „ zijne bondgenooten en de eenige steunpilaren van de Oostenrijksche heerschappij in Italië" te hulp mogen worden gekomen. „ Het heil van Oostenrijk." vervolgt de Hertogin, „ ligt in de snelheid van zijne operatiën. Indien het aarzelt is het in Italië verloren, even als zijne bondgenooten."

Genoemde correspondent verzekert verder dat in de brieven welke de Hertogin aan haren vertrouwde te Parijs zou hebben geschreven, de persoon van Keizer Napoleon niet gespaard werd en hij bestempeld werd met de titels van bullebak en van den grootsten huichelaar der nieuwere tijden.

— Terwijl in den jongsten tijd uit Noord-Amerika de wonderbaarlijkste verhalen tot ons kwamen van de verrigtingen des koorddansers Blondin, werden van de andere zijde die verhalen voor louter verzinsels verklaard, het bestaan zelfs van een Blondin ontkend, en het geheel voorgesteld als eene vernuftig uitgedachte speculatie om duizende nieuwsgierigen te lokken naar den waterval der Niagara, het tooneel van Blondins voorgewende wonderdaden. Intusschen kwamen de bevestigende, zoowel als de ontkennende verzekeringen van zóó verre, dat men aan den tijd moest overlaten de waarheid, waarbij nu wel geene maatschappelijke of politieke belangen op het spel stonden, maar die toch in ieder geval hare regten had, te constateren. Spoediger dan men gewacht had, is der waarheid regt gedaan, en wel in een brief van een geboren Belg, den heer F. Dierickx, gewoonlijk in Noord-Amerika, maar thans tijdelijk te Antwerpen vertoevende, in het Antwerpsche blad le Précurseur opgenomen. Daarin betuigt de heer Dierckx zijne verwondering over de tegenspraak, die de berigten omtrent Blondin gevonden hebben en verzekert dat hij den 24 augustus ll. Blondin heeft zien loopen op een koord, dat van het Amerikaansch grondgebied tot dat van Canada reikte en over de Niagara was gespannen. Blondin droeg daarbij een oventje op zijn rug, waarin hij midden op het koord een omelet gereed maakte, welke hij vervolgens aan een touw liet nederzakken aan boord van de op de rivier geankerd liggende stoomboot Maid of the Mist, terwijl hij met hetzelfde touw van de boot eene flesch wijn naar boven trok. De heer Dierckx verzekert op zijne eer, dat hij dit alles voor zijne oogen heeft zien gebeuren, en voegt er bij dat Blondin een klein, gezet man is, bijzonder vlug, 35 a 40 jaar oud, en die met zijne voorstellingen op weg is om spoedig fortuin te maken.

Per Telegraaf.

LONDEN den 23 September.

De Morning Herald berigt, dat het definitieve vredesverdrag spoedig te Zurich zal worden gesloten, doch alleen door Frankrijk en Oostenrijk onderteekend. Men houdt zich stipt aan de te Villafranca geteekende vredes-preliminairen, terwijl daarbij ook de verhouding van Oostenrijk tegenover Sardinië zal worden geregeld.

Tweede depêche.

Met de Fox, welke uit de Poolstreken alhier is aangekomen, zijn stukken en berigten aangebragt, welke eindelijk eenig licht verspreiden over het lot van sir John Franklin en zijne togtgenooten. Het is gebleken dat sir Franklin den 11 junij 1847 is overleden en dat de schepen Erebus en Terror den 22 april 1848 in het ijs zittende door het volk zijn verlaten.

Door de Regering der Vereenigde Staten zijn voldoende inlichtingen verschaft aan het Londensche Kabinet betrekkelijk de zaak van het eiland San Juan.

In Venezuela heerscht sterke gisting.

PARIJS den 23 September.

Met vrij wat zekerheid zegt men thans, dat de Aartshertog Maximiliaan van Oostenrijk gouverneur van Venetië worden zal en dat een Congres te Brussel zal worden gehouden, onder het voorzitterschap van den Koning der Belgen.

MARSEILLE den 23 September.
Tijdingen uit Konstantinopel van den 14 dezer melden, dat de bezetting dier stad tot op 10.000 man is gebragt. De uitgifte van schatkist-obligatiën was uitgesteld. Volgens een verspreid gerucht zou Schamyl aan Rusland zijn uitgeleverd voor de som van zes millioenen roebels; de Circassiers zullen echter den oorlog voortzetten.

TURIJN den 22 September.
Naar verzekerd wordt, zal het Gemeentebestuur van Turijn morgen eene commissie naar Milaan zenden, om de afgevaardigden van Romagna een adres aan te bieden. De Koning van Sardinië is gisteren te Monza aangekomen, door de stedelijke overheden ontvangen en door de bevolking met geestdrift begroet.

FLORENCE den 22 September.
De gedenkdag van het overlijden van Manin is hier heden in de kerk van Santa-Croce herdacht. Twee leden van het Kabinet, de nationale garde en officieren van het leger woonden de plegtigheid bij.
Vorst Poniatowski heeft gisteren Florence verlaten.

FRANKFORT den 23 September.
De politie heeft hare goedkeuring geweigerd aan de statuten der nationale vereeniging. Het committé dier vereeniging heeft nu een beroep gedaan op den Senaat.

MUNCHEN den 23 September.
De Ministers van buitenlandsche zaken van Beijeren, Wurtemberg en Saksen zijn hier dezer dagen vergaderd geweest om te beraadslagen over het vraagstuk van de herziening der Bonds-Constitutie en het daaromtrent volkomen eens geworden. Waarschijnlijk hebben zij ook wel de questie betrekkelijk de Keur-Hessische Constitutie besproken.

BERN den 23 September.
Prins Napoleon is hier incognito onder den naam van Graaf van Meudon aangekomen en reist door het Berner Oberland naar Zurich.

TRIEST den 22 September.
Alhier ontvangen tijdingen uit Konstantinopel van den 17 dezer melden hoofdzakelijk het volgende: Derwisch-pacha is tot gezant te Petersburg benoemd. Weder zijn twee stoomfregatten met troepen naar Kreta gezonden. Het statuut der Bank is goedgekeurd. Twee gevallen van pest te Beyruth hebben tot gestrenge voorzorgsmaatregelen aanleiding gegeven. Er is concessie verleend voor een spoorweg van Varna naar Rustschuk. De telegraafkabel der lijn van Chios naar Smyrna is gebroken.

MADRID den 22 September.
Het officiële blad deelt heden de benoeming mede van den Hertog van Serrano tot kapitein-generaal van Cuba.
Het van Malta vertrokken Engelsch eskader is reeds gedeeltelijk te Gibraltar verschenen.

LONDEN den 23 September.
Suiker iets beter; andere Koloniale Artikelen stil. — Metalen. IJzer 51/9 a 52. — Talk. 57.6, op levering 58 sh. — Olie en overige Artikelen zonder verandering. — Granen. Tarwe zeer flaauw. Haver duurder betaald.

LIVERPOOL den 23 September.
Katoen. Heden werden 6000 b. tot de prijzen van vorigen vrijdag afgedaan. Voorraad 589,500 b.

ANTWERPEN den 23 September.
Koffij vast. — Suiker flaauw. — Granen. Witte Tarwe ƒ 11 en Roode dito ƒ 11½.

MADRID den 22 September.
Spanje 1¾ pc. 34.35; dito 3 pc. 44.30.

PARIJS den 23 September.
Frankrijk 3 pc. 69.05, 69.25; dito 4½ pc. 95.75. Crediet Mob. 793, 810. Spanje 1¾ pc. 34½; dito Binnenl. 3 pc. 44⅛.

LONDEN den 23 September.
De 3 pc. Gecons. 95⅛ a ¾. Spanje 1¾ pc. 34½ a ¾; dito Buitenl. 3 pc. 46¼ a ½; dito Cert. 4⅞. Mexico 3 pc. 23 a ½. Grenada 3¼ pc. 17¾ a ⅝; dito Uitgest. 5¼ a ⅜. Venezuela 4¼ pc. 28½ a ¾; dito Uitgest. 14¾ a 15¼. Illinois Shares 63 a 64; dito Bonds 7 pc. 77 a 78.

WEENEN den 23 September.
Nationale Metalliek 5 pc. 78.20; Metalliek 5 pc. 72.70. Wissel Londen ƒ 120.50.

FRANKFORT den 23 September.
Metalliek 5 pc. 58; dito Nationale 5 pc. 63. Spanje 1¾ pc. 34; dito 3 pc. 43⅝.

ANTWERPEN den 23 September.
Spanje 1¾ pc. 34; dito Binnenl. 3 pc. 44. Metalliek 5 pc. 60¼; dito Nation. 5 pc. 64½.

BINNENLAND.

's GRAVENHAGE den 23 September.
Heden middag heeft er bij Z. M. den Koning een groot diner plaats gehad. De kapel van het regement grenadiers en jagers deed zich bij afwisseling hooren.
Z. K. H. Prins Hendrik heeft heden aan eenige marine-officieren audientie verleend.
— De generaal-majoor Willbrenninck, kommandant der 1ste brigade kavalerie, provinciaal kommandant van Noord- en Zuidholland, zal, tijdens de afwezigheid uit de residentie van Z. K. H. den Prins van Oranje, het bevel voeren over de reserve-brigade.
— Heden ochtend hebben de laatste exercitien in de vlakte van Waalsdorp plaats gehad. Gisteren avond zijn aldaar proeven genomen met het werpen van lichtkogels.
— Aanstaanden dingsdag avond zal door de directie van den Koninklijken Hollandschen schouwburg alhier eene buitengewone voorstelling gegeven worden ten voordeele van het fonds van de maatschappij *Apollo*, daargesteld tot pensionering van nagelaten weduwen en weezen van Nederlandsche tooneelspelers, bij welke gelegenheid ten tooneele zal worden gevoerd *De Schoolmeester* of *Schuld en Lijden*, drama in vijf bedrijven.

ROTTERDAM den 23 September.
Het programma voor de uitvoering der muziek in de Officieren-Societeit in het Park alhier, op zondag 25 dezer, des middags ten één ure, luidt als volgt: 1, Marche Gruss aus der Ferne, Scott; 2. Ouverture la prise de Missolungy, Herold; 3, Potpourri Robert, Meijerbeer; 4, Galop Militaire, Pasdeloup; 5. Rendez-vous de Chasse, Rossini; 6, Strapèzier Polka Mazurka, Strasny; 7, Polonaise van Kuhner; 8, Bouquet de Mélodies, Caid Thomas; 9, Marche la Retraite.

Morgen ochtend ten 10 ure zal Z. M. de Koning de commissie uit de Eerste Kamer der Staten-Generaal ontvangen, belast met het overbrengen van het adres van antwoord op de Troonrede.

Morgen middag ten 12 ure zal de commissie uit de Tweede Kamer der Staten-Generaal, belast met het opstellen van een concept-adres van antwoord op de Troonrede, vergaderen.

De Tweede Kamer der Staten-Generaal zal morgen middag ten 2 ure eene openbare zitting houden, waarin de heer Duymaer van Twist zijne redevoering over de gebeurtenissen te Banjermassing houden en de Minister van Finantien waarschijnlijk de Staats-begrooting aanbieden zal.

Bij Zr. Ms. besluit is benoemd tot raadsheer in het provinciaal geregtshof in Zeeland mr. J. P. van der Bilt, thans regter in de arrondissements-regtbank te Zierikzee.

Z. M. de Koning heeft HD. eersten solo-fluitist, den heer F. Botgorschek, benoemd tot ridder der orde van de Eikenkroon.

De Minister van Justitie heeft bij missive de heeren procureurs-generaal, fungerende directeuren van politie, uitgenoodigd de brigade-kommandanten der Rijksveldwacht aan te bevelen, zich te overtuigen van de geschiktheid hunner manschappen in den wapenhandel, en in het bijzonder de minder ervarenen hierin de noodige bekwaamheid te doen erlangen door gezamenlijk met de overige manschappen zich in den wapenhandel te oefenen zoo menigmaal de brigade bijeenkomt.

De Minister van Oorlog heeft bij de korpsen kavalerie, alsmede bij het regement veldartillerie een nieuw algemeen voorschrift gearresteerd, betreffende de soort, het gebruik en de verantwoording der voorwerpen, welke bij die korpsen in vredestijd moeten voorhanden zijn ter uitoefening van de geneeskundige dienst, bij groote manoeuvres als anderzins. Tevens zullen de waterflesschen van gutta percha worden vervangen door waterflesschen van dik groen glas, met leder bekleed, alsmede lederen beenbekleedsels voor de berijders der pakpaarden van de sacoches d'ambulance.

De Minister van Marine heeft ter kennis van belanghebbenden gebragt, dat, in den avond van den 15 dezer, voor het eerst is ontstoken een, ten behoeve der scheepvaart, nieuw daargesteld licht op het havenhoofd van Terschelling.

— Van Hellevoetsluis schrijft men den 22 dezer: Gisteren is alhier in dienst gesteld Zr. Ms. schroefstoomschip Cornelis Dirks, bestemming nog onbekend. Naar men verneemt is de zeildag van Zr. Ms. schroefstoomschip Reinier Claeszen, onder bevel van jonkh. van Raders, bepaald op 1 october, met bestemming naar Batavia.
— De Purmerender veerschuit, ll. maandag avond gevuld met kermisgasten, die van Amsterdam terugkeerden, ontmoette op haren togt even voorbij Buiksloot een met zand beladen scheepje. Beide schuiten door een misverstand in dezelfde rigting uithalende, stieten daardoor zoo hevig tegen elkander, dat de schipper van het zandschuitje buiten boord viel en jammerlijk verdronk.
— Om in werking te treden met 1 januarij 1860 zal in het politiewezen te Utrecht eene belangrijke uitbreiding tot stand komen.
— Ll. dingsdag is ter reede van Vlissingen gearriveerd en in het dok gebragt Zr. Ms. stoomschip Cycloop, komende laatst van Hellevoetsluis.
— Men verzekert dat het bezwaar, hetwelk aanleiding gaf tot het vermoedelijk vertrek van het korps pontonniers te Zutphen, thans is opgeheven, zoodat dit korps denkelijk in die stad zal blijven.
— Door het Provinciaal Geregtshof in Overijssel zijn ll. dingsdag de zaken behandeld tegen twee kolonisten uit de Ommerschans, M. M. van Meurs en G. W. Goossen, betreffende het schrijven van brandbrieven. Tegen de eerste heeft de advokaat-generaal geëischt eene tuchthuisstraf van zes jaren, omdat zij bekende stellig plan te hebben gehad de brandstichting te willen uitvoeren, uit wrevel tegen den gedresseerde. Het Hof heeft haar vijf jaren tuchthuisstraf opgelegd. Tegen den tweede, die vroeger reeds herhaaldelijk wegens misdaad en wanbedrijf was veroordeeld, heeft de advocaat-generaal geëischt eene tuchthuisstraf van acht jaren, omdat hij als een gevaarlijk sujet bekend staat, en beleden heeft tot alles in staat te zijn. Het Hof heeft dezen tot zes jaren tuchthuisstraf verwezen.
— Het voor eenigen tijd opgerigte hulp-gasthuis voor typhuslijders te Deventer is opgeheven. Er zijn daar tot heden 125 personen meer overleden dan het vorige jaar om dezen tijd; de typhus heeft vooral onder de behoeftige klasse veel slagtoffers geëischt.
— Omtrent den uit de gevangenis te Meppel ontvlugten Schultz verneemt men dat de veldwachter der gemeente Zwollerkerspel, D. Kruidenier, die laatstl. dingsdag het transport ontmoet had, den volgenden dag vroegtijdig op verren afstand een persoon zag, dien hij voor bovengenoemde gevangene meende te herkennen. Gedeeltelijk te voet en gedeeltelijk per diligence (daar toevallig voorbij rijdende) zette genoemde veldwachter den bedoelden persoon na, achterhaalde hem en nam hem weder gevangen. De gevangene zal nu op nieuw worden teruggeleid en ter beschikking van den heer officier van justitie te Assen worden gesteld. De genoemde veldwachter heeft zich bij het doen der onderwerpelijke arrestatie loffelijk gedragen, vooral wat betreft het beleid en goed overleg, waarmede hij zich van den vlugteling heeft weten meester te maken.
— Laatstl. zaturdag is het huis van den commies Gustenhoven te Oudschoonebeek afgebrand.

Bereids hebben wij in een vorig N°. den hoofdinhoud medegedeeld van het volgende belangrijke artikel, dat dezer dagen in het Amsterdamsche Handelsblad voorkwam. Plaatsgebrek belette ons toen, gelijk wij berigtten, de geheele overname. Wij voldoen echter aan het ons gedane verzoek, het artikel alsnog op te nemen:

Assurantie-regt.

Wij meenen aan heeren Reeders en Assuradeurs geene ondienst te doen door hun eene dezer dagen gewezen arbitrale uitspraak mede te deelen, waarbij eene zeer gewigtige en moeijelijke vraag van assurantie-regt is beslist, de vraag namelijk in hoeverre de verzekeraars op het casco zijn gehouden de schade te vergoeden, die de verzekerden hebben moeten betalen aan de eigenaars van een ander schip, dat door het hunne ten gevolge van schuld of nalatigheid van hunnen schipper of van hun scheepsvolk, is aangezeild of aangevaren. (Vergelijk het opstel van mr. L. J. H. Bouman, in de *nieuwe bijdragen voor Regtsgeleerdheid en Wetgeving* 1858—1859 I pagina 155 en volgende.)

De ondergeteekenden mrs. Antony Brugmans, Arnold Carel Cosman en August Philips, allen advocaten, als benoemd tot arbiters in de zaak van Louis Bienfait en Soon, eischers, en E. C. Scharff c. s., alle assuradeurs te Amsterdam, verweerders, hebben de navolgende uitspraak gedaan:
Overwegende ten aanzien van de feiten:
Dat de verweerders bij polis dd. Amsterdam 23 junij 1856, met anderen aan de eischers hebben verzekerd zoodanige sommen als bij ieders handteekening staat uitgedrukt op 18/20 aandeelen in het casco met het daarbij vermelde toebehooren van het clipperschip genaamd Eclipse, gevoerd door G. H. Brakke, ter vervanging van schipper F. S. Deinum, welke 18/20 getaxeerd en vastgesteld zijn op eene som van ƒ 162.000, premie incluis, en zulks voor eene reis van Calcutta en alle circumjacientien van dien af tot eene plaats of haven gelegen in het vereenigd koningrijk van Groot-Brittannie en Ierland of op het vasteland tusschen Havre en Hamburg, gelijk breeder bij de polis vermeld, tegen eene premie van 4½ ten honderd.
Dat, zoo als tusschen partijen niet is betwist, de Eclipse op 11 augustus 1856 met eene lading stukgoederen van Calcutta naar Londen is vertrokken, een loods aan boord hebbende en op 15 augustus door eene stoomboot gesleept wordende, de reis heeft voortgezet; dat op dien dag de machinerie van het stoomvaartuig brak, het schip zeil maakte en ten anker kwam te Kedgerie, doch aldaar op zijn anker zwaaijende, onklaar geraakte met het aldaar mede geankerde stoomschip Vulcan, doch weldra weder geklaard kwam, waarbij echter eenige schade aan de Vulcan is toegebragt.
Dat op 20 augustus 1856 het schip op nieuw eene sleepboot heeft aangenomen en op den 23 augustus ten anker kwam in het kanaal van Thornhill, door een bekomen lek genoodzaakt werd naar Calcutta terug te keeren en op 31 augustus weder derwaarts is vertrokken.
Dat het schip op die terugreis, door eene stoomboot gesleept wordende en hebbende een loods aan boord, op 1 september in de westelijke geul van de James en Mary Sands in aanvaring is gekomen met het Fransche schip genaamd Winslow, door welke aanvaring de beide schepen aanmerkelijk zijn beschadigd.
Dat vervolgens op 12 september 1856 ten verzoeke van Michel Degard, gezagvoerder van het Fransche schip Winslow, arrest is gelegd op het toen te Calcutta teruggekeerde schip Eclipse, voor het bedrag der aan de Winslow toegebragte schade, ter somma van 13,000 ropijen, welk arrest is opgeheven dan tegen eene borgstelling van 14,500 ropijen.
Dat, na geregtelijke behandeling der ingestelde regtsvordering, bij vonnis van den heer James William Colvila, ridder-commissaris van het Engelsche vice-admiraliteits-hof te Calcutta, op 15 november 1856 het schip Eclipse, de schipper en de gestelde borgen zijn veroordeeld om aan den schipper van de Winslow te betalen 12.200 ropijen, als vergoeding der schade door de aanvaring geleden, en de kosten van het regtsgeding.
Dat inmiddels ook op 8 november 1856 door den reeder van het stoomschip Vulcan beslag is gelegd op het schip Eclipse tot een bedrag van 3100 ropijen, ter zake van door hem gevorderde vergoeding van schade door aanvaring, welk arrest door borgstelling van 4300 ropijen is opgeheven.
Dat de gezagvoerder van de Eclipse over die vordering eene minnelijke schikking heeft getroffen, en als schadevergoeding aan de Vulcan heeft betaald 2300 ropijen, makende met de kosten desweges ropijen 2458.5.3.
Dat mitsdien ter zake der aanvaring wegens schadevergoeding en kosten aan de Winslow is betaald ropijen 16625.9.3 en aan de Vulcan 2458.5.3, makende met bijvoeging van 2½ pct. commissie over de uitschotten, wissel courtage, bankiersprovisie, assurantie-premie en rente, een gezamenlijk bedrag van Nederl. court. ƒ 27,857.48.
Dat alsnu de eischers, beweerende dat deze uitgaven en kosten zijn schaden, veroorzaakt door zeegevaar, waartegen de verweerders hebben verzekerd, van deze de vergoeding vorderen van 18/20 c. dier som, ieder pro rato der door hen geteekende sommen, onder aftrek evenwel van hetgeen reeds geacht kan worden in mindering te zijn betaald.
Dat de verweerders deze vordering hebben bestreden, op grond dat zij de betalingen der vergoeding van schade door aanzeiling aan andere schepen door de Eclipse te weeg gebragt, niet hebben gewaarborgd; dat de polis de verpligting tot vergoeding dier betalingen niet uitdrukkelijk oplegt; dat zij daarom niet geacht kan worden door partijen te zijn bedoeld, te minder omdat die vergoeding hier te stede nimmer gebruikelijk is geweest; dat de betaling dier sommen niet onmiddellijk voortspruit uit een fortuin van de zee, maar uit eene contractuele of wettelijke gehoudenheid tot schadevergoeding aan een ander schip; dat ook de wet slechts die schade voor rekening der verzekeraars brengt, welke aan het verzekerde voorwerp is overgekomen, en dat er geenszins is verzekerd tegen alle vorderingen van derden, wier wanbetaling de executie van het schip ten gevolge hebben kan, op al welke gronden door de verweerders is geconcludeerd, dat aan de eischers hun eisch zal worden ontzegd, immers dat zij daarin zullen worden verklaard niet ontvankelijk, met veroordeeling in de kosten van het geding.
Overwegende alsnu in regten dat de beslissing van het tegenwoordige geding afhangt van de volgende vragen:
I. Bestaat er hier ter stede eenig bestendig gebruik, omtrent al of niet gehoudenheid van verzekeraars tot de gevraagde vergoeding?
II. Is de betaling, waartoe het verzekerd schip te zake van aanzeiling jegens een ander schip verpligt wordt, veroorzaakt door een der gevaren, waartegen de verweerders hebben verzekerd?
III. Behoort die betaling tot zoodanige schade, als de verweerders gehouden zijn te vergoeden?
IV. Was in casu het schip de Eclipse verpligt tot betaling der thans gevorderde sommen:
a. Jegens het schip Winslow?
b. Jegens het schip Vulcan?
Overwegende ad Ium.
Dat er ten processe niet is gebleken, noch ook het bewijs is aangeboden, van eenig bestendig gebruik, volgens hetwelk verzekeraars op casco, in gevallen als met het tegenwoordige gelijksoortig zijn, de aan andere schepen gedane betalingen al of niet vergoeden, dat eenige der verzekeraars op de Eclipse de gevraagde vergoeding is betaald, door anderen wordt geweigerd en het aldus gebleken verschil van gevoelen het bestaan van eenig vast gebruik ook niet waarschijnlijk maakt; dat daardoor ook vervalt het beroep op eenige bedoeling van partijen, bij het aangaan der verzekering, om zich aan eenig bestaand gebruik te onderwerpen.
Overwegende ad IIum.
Dat het Nederlandsche regt, zoowel als het zeeregt van onderscheiden andere volken bij aanvaring door schuld of nalatigheid de verpligting oplegt, om de daardoor veroorzaakte schade te vergoeden.
Dat alzoo ter plaatse, waar zoodanig regt geldt, eene zoodanige aanvaring met juridieke noodzakelijkheid de verpligting tot schadevergoeding ten gevolge heeft, en die verpligting mitsdien als een regtstreeksch gevolg der aanvaring moet beschouwd worden.
Dat de verweerders hebben verzekerd zoowel tegen alle fortuinen der zee als met name tegen overzeilen, aanzeilen, aanvaren en aandrijven en tegen verzuim van schipper en scheepsvolk, en dat derhalve de verpligte betalingen tot schadevergoeding wegens aanzeiling zijn een gevolg van een gevaar, waartegen de verweerders hebben verzekerd.
Dat de bewering, alsof niet de aanzeiling, maar de wet de onmiddellijke oorzaak dier uitgave zoude zijn, is onjuist; dat immers ook de verpligtingen van assuradeurs ontspringen uit de wet en derhalve dat gene wat de wet als onmiddellijk gevolg van een ondergaan zeefortuin behandelt, ook ten hunnen aanzien als onmiddellijk gevolg van zeefortuin moet gelden.
Dat het daarbij onverschillig is of tot toepassing der wet al dan niet regterlijke tusschenkomst vereischt wordt; dewijl de verpligting ook dan niet door de regterlijke uitspraak eerst ontstaat, maar slechts als reeds bestaande wordt erkend.
Dat derhalve de tweede vraag moet worden bevestigd.
Overwegende ad III.
Dat bij verzekering naar Nederlandsch regt de verzekeraar verbonden is om den verzekerden schadeloos te houden wegens een verlies, schade of gemis van verwacht voordeel, welke hij door een onzeker voorval zou kunnen lijden.
Dat bij zee-assurantie op het casco en toebehooren van een schip de verzekeraar verbonden is den verzekerde schadeloos te houden voor de verliezen en schade, welke hij kan lijden daardoor dat het verzekerde schip wordt getroffen door een der gevaren waartegen is verzekerd.
Dat die verpligting tot schadeloosstelling alle te lijden verliezen omvat, onverschillig in welken vorm zich dat verlies openbaart, mits slechts het verlies een regtstreeksch gevolg zij dáárvan, dat het voorwerp, waarop verzekerd is, getroffen is door een der gevaren in de risico der verzekeraars begrepen.
Dat nu de verpligte betaling tot schadevergoeding wegens aanzeiling aan andere schepen, voor den verzekerde is een verlies, gevolg van een gewaarborgd gevaar door het verzekerd schip ondergaan.
Dat derhalve de verweerders gehouden zijn de verzekerden voor dit verlies schadeloos te houden.
Dat wel de verweerders beweren naar de polis en de wet slechts gehouden te zijn tot vergoeding van de materiële schade aan het verzekerd voorwerp overkomen en voorts slechts tot vergoeding van die bepaalde uitgaven, welke de wet uitdrukkelijk ten hunnen laste brengt, maar dat zoodanige beperking niet uit den inhoud van de polis en de wet voortvloeit.
Dat wel de geheele optelling der risico's in de polis betrekking heeft enkel op het verzekerde en niet op andere casco's, maar dat wanneer een dier gevaren het verzekerde casco getroffen heeft, de gehoudenheid om daardoor veroorzaakte verliezen te vergoeden, bij de polis geenszins tot materiële beschadiging beperkt is.
Dat de verweerders ter staving van hunne stelling zich beroepen op den aanhef van artikel 637 Wetboek van Koophandel, doch dat de aldaar voorkomende woorden „schade aan de verzekerde voorwerpen overkomen" in de polis niet worden gevonden en ook in de wet niet die letterlijke uitlegging toelaten, welke de verweerders daaraan geven.
Dat toch in het slot dierzelfde wetsbepaling eene zeer algemeene clausule de gehoudenheid van assuradeurs vaststelt voor alle schaden, zonder dat daarbij de aangehaalde uitdrukking wordt herhaald, en dat ook in het eerste gedeelte der bepaling een aantal gevaren worden opgenoemd als schade veroorzakende (zooals verandering van koersneming, verklaring van oorlog), ofschoon de werking dier gevaren niet of niet hoofdzakelijk bestaat in materiële beschadiging van het voorwerp waarop verzekerd is.
Dan dat ook bij de wet onder schade en verliezen, welke ten laste van assuradeurs komen, niet enkel bedoeld zijn de materiële beschadiging der aan gevaar blootgestelde voorwerpen, maar ook de noodzakelijke uitgaven en kosten, welke het gevolg zijn van een doorgestaan gevaar.
Dat dit algemeene beginsel door de wet op onderscheidene plaatsen wordt gehuldigd en met name ten grondslag ligt aan de verpligting van assuradeurs tot vergoeding van avary-gros: dat de bepalingen der wet, waarbij diergelijke uitgaven uitdrukkelijk ten laste der verzekeraars worden gebragt, niet zijn limitatief, maar slechts toepassingen van het beginsel in de algemeene bepaling van het verzekerings-contract opgesloten, en welk beginsel evenzeer moet worden toegepast in bij de wet niet uitgedrukte gevallen.
Dat mitsdien ook de 3de vraag toestemmend moet worden beantwoord.
Overwegende ad IV.
Dat na het thans overwogene te onderzoeken valt of de betalingen, waarvan de vergoeding wordt gevorderd, voor het schip de Eclipse waren *noodzakelijke* betalingen?
Overwegende dienaangaande dat de betaling aan het schip Winslow is geschied ter voldoening aan een vonnis, waarbij het verzekerde schip tot die betaling ter zake van aanzeiling was veroordeeld door den, ter plaatse waar het schip zich bevond, bevoegden regter, aan de uitvoering van wiens vonnis het schip niet konde worden onttrokken.
Dat de voldoening aan die regterlijke uitspraak was eene volstrekte noodzakelijkheid.
Dat het onverschillig is of bij die uitspraak de feiten, waarop zij berust, al of niet teregt als bewezen zijn aangenomen, dewijl de noodzakelijkheid om daaraan te voldoen, dezelfde blijft.
Dat aan het vonnis van den vreemden regter aldus hier te Lande geene uitvoering of regtskracht wordt toegekend, maar dat het bij deze overwegingen enkel wordt aangenomen als het bewijs, dat de aanzeiling, op die plaats en onder die omstandigheden geschied, de verpligting tot betaling ten gevolge heeft gehad.
Dat derhalve de betaling aan de Winslow gedaan, met daarop gevallen kosten door de verweerders aan de eischers moet worden vergoed.
Overwegende wat de betaling aan de Vulcan betreft, dat het verpligte en derhalve het noodzakelijke dier betaling niet is gebleken.
Dat wel het bestaan dier verpligting niet afhankelijk is van eene regterlijke uitspraak die ze oplegt; maar dat bij ontstentenis van zoodanige uitspraak de eischers hadden moeten aantoonen, dat ook de aanvaring van de Vulcan heeft plaats gehad onder zoodanige omstandigheden als waar het te Calcutta geldende regt tot schadevergoeding aan dat schip, en wel ten beloope van het betaalde bedrag, verpligtte.
Dat dit bewijs niet is geleverd noch ook is aangeboden en de betaling aan de Vulcan gedaan derhalve niet als noodzakelijk gevolg der plaats gehad hebbende aanvaring kan worden beschouwd, zoodat de vordering tot vergoeding dier betaling niet kan worden toegewezen, enz.

Op grond van deze beschouwingen, is met aanhaling der artt. 246, 637, 534 en volgende van het Wetboek van Koophandel en art. 620 en volgende en 56 van het Wetboek van Burgerlijke Regtsvordering, de eisch toegewezen voor zoover betreft de schade aan de Winslow toegebragt, en de verdere schade aan de Vulcan betaald, ontzegd, terwijl de verweerders zijn veroordeeld in vijf zesden en de eischers in een zesde der kosten. (Gepleit voor de eischers mr. J. W. Tydeman, voor de gedaagden mr. M. H. 's Jacob.)

Ingezonden Stukken.

Eenige bewoners van den Haringvliet hebben een adres aan HH. Burgemeester en Wethouders gerigt, waarin zij hun leedwezen te kennen geven over de misvorming en wanstaltigheid, welke door de lompe heiningen worden veroorzaakt, die een viertal hunner medebewoners achter hunne panden plaatsen. Zij verzoeken eerbiedig dat er bevel tot opruiming dezer hokken worde gegeven, welke dit zoo grootsch en fraai gedeelte der stad ontsieren en tot eenen hatelijken misstand vervormen.

De afkeuring, die ieder voorbijganger over deze betimmering te kennen geeft, mag doen veronderstellen dat HH. Burgemeester en Wethouders dit verzoek zullen billijken en er mede instemmen.

Wel is de stad Rotterdam met de bewoners van den Haringvliet overeengekomen dat de afscheidingen, tusschen de afgestane gronden, aan de eigenaren onderling worden overgelaten; maar zij heeft tevens daarbij de bepaling gemaakt, dat die eigenaren verpligt zullen zijn op de afgestane gronden sierlijke wandelingen of tuinen aan te leggen, waarvan de beplanting niet hinderlijk aan het uitzigt der belendende huizen zou mogen zijn; althans niet boven eene nader te bepalen hoogte zou mogen opgroeijen.

Nu vragen wij hoe het mogelijk is sierlijke tuinen aan te leggen tusschen leelijke houten schuttingen, die op eene lengte van 20 Ned. el een afgesloten tusschengrond geven van gemiddeld 6 à 8 el breedte! Het onsierlijke zal hier altijd boven het sierlijke in het oog vallen. Immers past bij een boersch optrek geen hedendaagsche opschik; en wie tooit eene schuur met een kamer-ameublement?

Het maken van afscheidingen aan de eigenaren over te laten, zal dus wel aan eene doeltreffende beperking onderworpen dienen te zijn en die beperking dient aan de Regering te verblijven. Of zou men allerlei contrasten moeten gedoogen? Hoe zou het er uitzien als andere bewoners smaak vonden om afscheidingen te maken door opgestapelde steenen, door takkenbossen of zeilen met creosoot besmeerd?

Maar er is meer; want ook aan de belendende huizen wordt door deze houten kokers regts en links het gezigt benomen. Daar nu bij contract is bepaald dat de beplanting der tuinen niet hinderlijk zal mogen zijn aan het uitzigt der belendende huizen, zoo zal ook eene betimmering die veel hinderlijker is wel dienen te worden belet of, reeds bestaande, dienen te worden opgeruimd.

Wie durft vermoeden dat de Secretaris onzer stad daarin voorgegaan is, en dat deze, niettegenstaande de schennis der voorwaarden, waarop deze grond is uitgegeven, in het openbaar is aangetoond, zulk een werk is gaan voltooijen? Niemand beter dan de Secretaris toch moet weten, dat deze grond hoofdzakelijk daarom is uitgegeven, opdat de bewoners dezer huizen het door hen gereclameerd uitzigt over de rivier zouden behouden, en den ganschen grond daarentegen tot één sierlijken hof zouden aanleggen, niet anders af te scheiden dan ter aanwijzing van ieders eigendom. Indien nu de Secretaris, in stede van daaraan gevolg te geven, juist door het gebruik van den afgestanen grond dat uitzigt aan zijne naburen beneemt of bederft, dan gewis heeft hij een voorbeeld gegeven van contracts-overtreding, waardoor hij niet slechts de strenge handhaving der voorwaarden verdient te lijden, maar zich aanspraak verworven heeft op eene berisping, die het wenschelijk is dat hem na deze volharding ten deel valt.

A. en Z.

Mijnheer de Redacteur!

Het door mij op den 22sten dezer aan den Gemeenteraad gezonden schrijven was, zooals uit den inhoud daarvan duidelijk blijkt, geen verzoekschrift, zelfs niet een verzoekschrift in den vorm van brief, maar eenvoudig *een brief en niets meer* en als zoodanig niet aan het zegelregt onderworpen (art. 10 der wet van 3 october 1843 Staatsblad n°. 47).

Ik acht deze kleine opheldering noodig, niet omdat de Raad mijnen brief wegens vermeend gebrek in den vorm heeft ter zijde gelegd, maar met het oog op zekere ten mijnen aanzien gebezigde min of meer schampere uitdrukking, — te vreemder, omdat de door mij hoog geachte spreker zelf mijne kennisgeving 2 maal noemde *eenen brief* en 2 maal *eene missive.*

Rotterdam 24 *September* 1859.

W. S. BURGER *Jr.*

Correspondentie.

De inlichting van X, naar aanleiding van ons hoofdartikel: De Maas-aftappingen, kan niet worden geplaatst, omdat het artikel eene schier zichzelve wedersprekende persoonlijke beschuldiging bevat, en bovendien de inzender de Redactie zijn naam niet heeft toevertrouwd.

Burgerlijke Stand.

ROTTERDAM den 23 September.

OVERLEDEN: J. Moleveld, man van E. Schets, 70 j. — J. F. Havart, wed. A. Schoutens, 82 j. — G. van Dipte, z., 2 m. — J. P. Klets, d., 1 j. — J. M. Faber, d., 11 m. — A. P. van Meel, z., 7 m. — P. F. Waaijers, jm., 46 j. — N. Hoogeveen, z., 2 j. — M. J. Houberg, d., 4 j. — W. Donker, wedr. van T. Borsje, 62 j. — H. C. Obreen, wed. H. C. Wiks, 58 j. — A. van der Horst, z., 11 j. — J. F. L. Rapmund, jm., 22 j. — J. H. Schravesande, d., 2 j. — A. den Hollander, wedr. van J. Ruimschotel, 88 j. — N. Ludolph, vrouw van J. Kusters, 45 j. — M. E. Roijers, vrouw van J. Vrijmoed, 50 j. — L. Veenendaal, man van C. B. van Herwaarde, 35 j. — H. R. Karstel, z., 4 j. — H. van der Nagel, z., 1 j. — C. van Lelieveld, man van C. Glas, 44 j. — W. C. Cattel, d., 9 j. — C. F. N. A. van Leeuwen, vrouw van J. H. Slagman, 32 j. — L. Vastrick, z., 3 j. — L. Nieberding, z., 3 j.

BEVALLEN: M. J. van Rossem, geb. van Rossem, levenl. z. — M. L. Schuurs, geb. Dijkshoorn, d. — B. Kievit, geb. Bubberman, d. — G. Groenendijk, geb. Wigerman, z. — A. de Vos, geb. Dantijn, z. — A. Plomp, geb. van de Grijp, d. — M. Bijl, geb. Willebrands, d. — M. E. Lundegren, geb. Schröder, d. — W. van Leeuwen, geb. Rom, z. — E. Engels, geb. de Wolf, z. — M. C. Putter, geb. Hoffman, z. — G. Noorlander, geb. Manvis, d. — T. van der Staay, geb. van der Pol, d. — A. Spruit, geb. van Noordwijk, z.

239ste Staats-Loterij.

5de Klasse, 16de Lijst.

Trekking op 23 September.

GETROKKEN PRIJZEN.

Prijs van *f* 1000 en Premie *f* 30000: N°. 6173
„ „ - 10000: N.° 9890
„ „ - 1000: „ 2896 3403 3910 14917
„ „ - 400: „ 1587 5075 8712 10104 10579 18669 19487
„ „ - 200: „ 4840 14204 16623 19875
„ „ - 100: „ 153 994 4601 7108 8204 8616 8929 10011 10561 13896 15360 18054 18147 18559

Prijzen van *f* 70:

32	2501	5202	7510	9801	13126	15797	17970
143	2738	5270	7590	10002	13205	15839	17996
195	2829	5308	7689	10072	13230	15841	18017
214	2889	5382	7726	10111	13234	15879	18076
297	3120	5700	7762	10167	13297	15888	18083
420	3160	5801	7850	10191	13407	16045	18092
447	3214	5828	7968	10228	13456	16295	18093
489	3436	5870	8063	10311	13462	16308	18135
743	3467	6098	8080	10345	13547	16321	18295
794	3478	6143	8124	10756	13556	16397	18384
1124	3532	6181	8221	10761	13965	16417	18526
1161	3533	6194	8302	10823	13968	16444	18580
1187	3612	6291	8328	11084	14054	16494	18721
1191	3732	6324	8396	11195	14119	16716	18893
1325	3762	6423	8525	11272	14165	16754	18991
1401	3794	6445	8526	11455	14249	16779	19007
1726	4006	6542	8586	11793	14414	16849	19030
1741	4089	6554	8587	11854	14436	16946	19061
1841	4108	6558	8614	12234	14437	16980	19110
1933	4239	6663	8662	12282	14459	17106	19168
1963	4247	6689	8704	12376	14903	17193	19207
2064	4311	6762	8783	12414	14906	17433	19277
2122	4355	6794	8784	12520	15128	17458	19307
2137	4508	6895	8799	12528	15299	17463	19509
2185	4599	6935	8847	12611	15366	17491	19665
2208	4662	7010	9056	12773	15403	17521	19668
2283	4850	7021	9138	12856	15439	17842	19742
2291	4948	7150	9351	12933	15513	17871	19764
2328	4969	7412	9678	13028	15568	17888	19793
2396	5174	7442	9765	13059	15608	17892	

In lading liggende Schepen.

Te Rotterdam.

BATAVIA, mede voor Passagiers, het Nederl. Brikschip Bantam, kapit. B. G. van den Bolck. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

BATAVIA en SAMARANG, voor Goederen en Passsagiers het Ned. Barkschip Christiaan Huygens, kapit. J. van Katwijk. Adres bij de Cargadoors de Groot Roelants & Co., te Schiedam, en P. A. van Es & Co., te Rotterdam.

BATAVIA, het Nederl. gekoperd Campagne-Fregatschip Triton, kapit. H. G. T. Adriaans. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen.

BATAVIA en SOERABAIJA, het Ned. gekoperd Barkschip Graafstroom, kapit. G. H. Ruhaak. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer en Hudig & Blokhuyzen, alhier, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

BOSTON, het Ned. Brigantijnschip Fosca Helena, kapit. J. M. de Waal. Adres bij Hudig & Blokhuyzen.

BREMEN, het Oldenburger Schoonerschip Demuth, kapit. E. Beusmann. Adres bij Seeuwen & Co.

DANTZIG, het Nederl. Kofschip Sophia, kapit. B. L. Brongers. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

KANAGAWA, bij JEDDO (JAPAN) via BATAVIA, mede voor Passagiers, waartoe hetzelve uitmuntend is ingerigt, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd Barkschip Krimpen aan de Lek, kapit. W. Ouwehand, om in het begin van de maand November 1859 te vertrekken. Adres bij den Reeder Murk Lels, te Alblasserdam, en bij de Cargadoors Kuyper, van Dam & Smeer, te Rotterdam, en de Coningh & Co., te Amsterdam.

KONINGSBERGEN, het Nederlandsch Kofschip Catharina Knelsina, kapit. H. E. Vos. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

NEW-YORK, het Pruissisch Fregatschip Duisburg, kapit. F. A. Wiegmann. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Nederl. Schip Luconia, kapit. C. J. D. Hulshoff. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip Wabamo, kapit. L. F. Doty. Adres bij Wambersie & Zoon.

NEW-YORK, het Amerik. Fregatschip John G. Coster, kapit. Ths. A. Hamlin. Adres bij Wambersie en Zoon.

NEW-ORLEANS, het Amerik. Fregatschip City of Bath, kapit. W. Carney. Adres bij Wambersie & Zoon.

RIGA, het Hanover Schoonerschip Maria, kapit. H. Heijen. Adres bij Seeuwen & Co.

SAMARANG (*direct*) het snelzeilend Nederl. Brikschip Stella Maris, kapit. A. Leeflang. Adres bij Hudig en Blokhuyzen en Kuyper, van Dam & Smeer.

SOERABAIJA en MACASSAR, het snelzeilend Nederl. Driemast-Schoonerschip Valparaiso, kapit. E. J. Kok. Adres bij de Bevrachters 't Hoen, Hudig en Co. en de Cargadoors Hudig & Pieters en Co. Cornelder & Zn.

SOERABAIJA en MACASSAR, het Ned. Schoenerschip Adriana Jacoba, kapit. Blekkingh. Adres bij de Reeders 't Hoen, Hudig en Co. en de Cargadoors Hudig & Pieters.

St. PETERSBURG, het Nederl. Schip Geerdina, kapit. G. Blank. Adres bij Seeuwen & Co.

STETTIN (na aankomst), het Pruissisch Stoomschip Pauline, kapit. F. Domcke. Adres bij Kuyper, van Dam & Smeer.

TRIEST, het Driemast-Schoonerschip Schuringa, kapit. H. O. Engelsman, om spoedig te vertrekken. Adres bij Hudig & Blokhuyzen en P. A. van Es & Co.

TRIEST, het Ned. Schoenerschip Veendam, kapit. B. A. Hazewinkel. Adres bij Kuyper, van Dam en Smeer.

VALPARAISO, het extra snelzeilend Zweedsch gekoperd Schoener-Brikschip Christina, kapit. T. Lund, om ten spoedigste te vertrekken. Adres ten Kantore van Kuyper, van Dam & Smeer.

VALPARAISO, het extra snelzeilend Nederlandsch gekoperd driemast Schoenerschip Julia, kapit. A. van der Kolf, om ten spoedigste te vertrekken. Adres ten Kantore van Kuyper, van Dam & Smeer.

Te Amsterdam:

KAAP DE GOEDE HOOP, het Ned. Campagne-Barkschip Dina, kapit. M. Rademakers. Adres bij de Cargadoors de Coningh & Co. en de Vries & Co., alhier, en te Rotterdam bij de Cargadoors Vlierboom & Suermondt.

KAAPSTAD en PORT ELISABETH, het Ned. Brikschip Wildeman, kapit. A. J. Driest. Adres bij de Cargadoors Hoyman & Schuurman, aldaar, en Hudig & Blokhuyzen, te Rotterdam.

Beurstijdingen.

LONDEN den 22 September.

3 pc. Cons. cont.	95⅝	a	95⅞	3 pc. Peru....	72	a	73
id. id. op tijd	95⅝	-	95⅞	4½ pc. id. Urih.	82	-	83
5 pc. Oostenrijk	75	-	80	id. te New-Y.	79	-	81
4½ pc. België..	98	-	100	3 pc. Portugal.	45½	-	46½
5pc. Braz. 1824	102	-	104	5 pc. Rusland.	110	-	112
id. 1829/39 ...	—	-	—	4½pc. idem ex c.	99	-	100
id. 4½ pc. 1852	94½	-	95½	3 pc. Spanje...	46	-	46¾
idem 1858....	94½	-	95½	1¾ pc. idem...	34¼	-	34¾
6 pc. Buen.-Ayr	75	-	77	idem Amort. ..	11	-	11½
6 pc. Chili....	104	-	106	id. Cert. Coup.	4½	-	5
3 pc. idem....	74	-	78	5 pc. Sardinië.	85½	-	86½
5 pc. Denemark	98	-	102	6 pc. Turkije..	83½	-	84⅝
3 pc. idem ...	—	-	—	idem Nieuwe..	69	-	70
2½ pc. Holland.	65½	-	66½	4 pc. idem.,..	102	-	103
4 pc. idem....	101½	-	102½	3 pc. Venezuela	27	-	28½
Ecuador......	15	-	16	idem Uitgest..	14¼	-	15
id. Land-warr.	3½	-	4½	Wissel Amst. krt.	11.14	a	15.
3¾ pc. Grenada.	16½	-	17⅝	idem 3 m.....	11.16	-	16½.
id. Uitgestelde	4¾	-	5¼	id. Rott. 3 m...	11.16	-	16½.
3 pc. Mexico.	22¼	-	22⅝	id. Parijs kort....	25.10	-	17½.
4½ pc. Peru...	90½	-	91½	idem 3 m.....	25.32½	-	37½.

In Engelsche fondsen was heden niet veel handel; prijzen waren nagenoeg onveranderd. In buitenlandsche ging veel om tot vaste prijzen, vooral voor Mexikaansche en Turksche fondsen.

PARIJS den 22 September.

Frankrijk 3 pc. a cont. 69, 69.10, 69; dito op ult. 69.15, 69.20, 69, 69.10; dito 4½ pc. a cont. 95.50, 95.75; dito op ult. —. Fransche Bankactien, 2850; Cred. Mob. 800, 807.50, 792.50, 797.50. Rusland 4½ pc. —; dito Spoorweg-Aandeelen 500. Spanje 1¾ pc. 34½; dito buitenl. 3 pc. —; dito binnenl. 3 pc. 44; dito passive —.

De beurs verkeerde heden aanvankelijk in eene zeer willige stemming, maar later liepen de fondsen weder terug, zoodat de 3 pcts. Fransche fondsen a contant even als gisteren sloten, en op ultimo slechts 5 c. hooger.

ROTTERDAM den 23 September.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Spanje,..	Binnenl. a 6/m. 3	pct.	43 11/16	43¾	43 11/16
„	Certif. Coupons	„	4¾		
Rusland,	bij *Stiegl.* 1855.5	„	104⅝		
„	Spoorw. Aand. *f*	„	223½	223¾	
Oostenr.,	Metalliek.......2½	„	30⅜		
„	Oude.........5	„	56 13/16	57⅜	56 13/16
„	Nationale.......5	„	60⅝	62	60⅝
„	Priorit. Loten. *f*		95½		
Venezuela	Obligatien...1½	„	14 9/16		
Grenada,	Obligatien....3¾	„	16⅜	16 9/16	
„	Uitgestelde....	„	5⅜	5 7/16	5⅜
Mexico,...	Obligatien....3	„	21⅜	21 9/16	21½
Equador,	Obligatien....1	„	15		

Spaansche en Russische fondsen prijshoudend. Oostenrijksche toonden in den aanvang neiging tot verderen vooruitgang, doch bleven ten slotte tot verlaagde prijzen aangeboden. Van Zuid-Amerikaansche waren Grenada's met uitgebreiden omzet tot hooger koersen gewild, de overigen mede zeer vast gestemd.

Het Commité der Effectenhandelaren,
H. A. MARCELIS, Secretaris.

Laatste prijzen ten 3 ure: Portugal, Obligatien 1859, 3 pc., 43 7/16. Spanje, binnenlandsche a 6/m., 3 pc., 43 11/16. Oostenrijk, Metalliek, 2½ pc., 30¼; dito Oude, 5 pc., 56½, 56⅞, gebl. 56⅞; dito Nationale, 5 pc., 60⅝, 61, gebl. 60¾. Grenada, Obligatien, 3¾ pc., 16½. Venezuela, Obligatien, 1 pc., 14 9/16. Mexiko, Obligatien 3 pc., 21¾, 21 13/16, gebl. 21 13/16.

AMSTERDAM den 23 September.

			l. k.	h. k.	gebl. k.
Nederl....	Werk. Schuld 2½	pCt.	64 11/16	64⅞	64 11/16
„	dito dito 3	„	77⅞	78	
„	dito dito 4	„	98 11/16	98⅞	98¾
„	Amort-Synd...3½	„			
„	Handel-Maats. 4½	„	127½		
„	O. I. Leening 4	„	98		
„	Leen. Holl. Sp. 4½	„			
„	Rijn-Spoorw...4½	„			
„	Maats. v. Weld. 4	„			
België,...	Cert. *Rothsch.* 2½	„			
Frankrijk,	Certificaten....3	„			
Spanje,..	Buitenlands. ..1¾	„	34	34 1/16	34 1/16
„	dito 3	„	45 5/16	45⅜	
„	Binn. a *f* 6000 3	„	43½	43⅝	43½
„	Amort. Schuld........				
„	Bew. v. Coup.........		4 13/16	4¾	
Portugal,	Oblig. 3	pCt	44⅞	45	45
„	dito 1856/57..3	„	43 7/16		
„	dito 1858/1859		43⅜		
Rusland,	Obl. *Hope en C.* 5	„	104¾		
„	dito 1828/29..5	„	102⅛		
„	Cert. 1831/33..5	„	87		
„	dito 1840......4	„	83⅜		
„	dito *Stieglitz*..4	„	83⅜		
„	dito d.° Nieuwe 5	„	92⅞		
„	dito d.° 1855 N. 5	„	100 9/16	100¾	100⅝
„	dito te Londen 4½	„	95¾		
„	dito v. Assign. 6	„			
„	Inschr. dito ...6	„			
Polen,....	Aand. 1835.........*f*		156		
„	Obligatien......4	pCt.	79 1/16		
Pruissen,	5	„	101⅞		
„	Aand. 1854, 3½	„			
Oostenr.,	Obl. *Goll en C.* 5	„			
„	dito dito 4	„			
„	dito Met. Oude 5	„	56¾	57 3/16	56⅞
„	dito N. te Ams. 5	„	75¾	75⅞	
„	dito Nat. Met. 5	„	60⅞	61⅜	61 1/16
„	dito Metall.....2½	„	30¼	30½	30¼
„	Wen. Ad. fl 250 4	„	273		
Brazilië,	1843, £ 100, 5	„			
Equador,	£ 100..........1	„	14⅞	14 15/16	
Venez.,...	Obligatien......3	„	27⅛	27¼	
„	Uitgestelde 1½	„	14½		
Grenada,	Obligatien......3¾	„	16 3/16	16⅜	
„	Uitgestelde		5 5/16	5 7/16	
Mexico,..	Obligatien......3	„	21¾	22	
Illinois,	7	„	81½		

Portugal, Oblig. Uitg. 30⅞. Rusland, Spoorw. Actien, volgef., 5 pc., 223, 223½. Weener Bankact. *f* 875, *f* 876. Brazilië 1852, 4½ pc., 91¼, idem 1858, 4½ pc., 91⅛. Philad. bij Hope en Co., Lr. A, *f* 96½. id. Lr. B, *f* 100⅛. Illinois, Spoorweg Aand. 60½. Griekenland 1825, 5 pc., 3 9/16 a 3⅝. N. Russen 65, 65⅛.

Beleening 3 pc., Prolongatie 2½ pc., Disconto 3 pc.

Heden waren Hollandsche fondsen iets vaster. In vreemde leverde de markt niets belangrijks op; Oostenrijksche meer aangeboden en Mexikaansche een weinig aangenamer. De overige soorten bijna onveranderd

Laatste prijzen ten 5 ure: Holland, 2½ pc., 64 11/16. Spanje, 1¾ pc., 34 1/16; dito Binnenl., 3 pc., 43½. Oostenrijk, Metalliek, 5 pc., 56 13/16 a ⅞; dito Nationale, 5 pc., 61 a 61 1/16. Mexico, Onbep. 21 15/16 a 22.

Officiële Wisselkoersen.

ROTTERDAM 23 Sept.

2 maanden.		Kort.
Londen...	11.65	11.70
d.° 3/m.	11.62½	—
Parijs . .	55½	55¾
d.° 3/m.	55⅜	—
Bordeaux.	55¼	55½
Genua...	45¼	—
Livorno. .	38½	-
Napels . .	79	—
Petersb. .	167	—
Hamburg.	35⅛	35 3/16
d.° 3/m. .	35 1/16	—
Antwerp .	—	1½ v
6 weken.		**Kort.**
Frankfort	99¾	—
Augsburg	99	—
Weenen. .	94	—
Triest. . .	93⅝	—

Disconto 3 en 3½ pc.

AMSTERDAM 23 Sept.

2 maanden			zigt	
Londen. .	11.67½	g	11.72½	p
Parijs. . .	55 7/16	g	55 13/16	g
Bordeaux.	55	g	—	g
d.° ½ m.	55½	g	—	g
Genua . .	45¼	g	—	g
Livorno. .	38½	g	—	g
Napels . .	79	g	—	g
Hamburg.	35⅛	g	35 5/16	g
3 maanden.			**Zigt.**	
Madrid . .	238	g	—	g
Cadix. . .	240	g	—	g
Sevilië . .	237	g	—	g
Bilbao . .	237	g	—	g
Lissabon .	40⅜	g	—	g
Porto. . .	40¼	g	—	g
Petersb. .	166	g	—	g
6 weken.			**Zigt**	
Weenen ..	94	g	—	g
Augsburg	99	g	—	g
Frankfort.	99¾	g	—	g

Rotterdam ½

Handelsberigten.

ROTTERDAM den 23 September.

CIGAREN. De heden alhier gehouden veiling van 572.000 stuks Manilla, 1858, is afgeloopen als volgt: Havana fatsoen, 5000 st. Imperiales, in cons., 20/8 kistj. opgeh. a *f* 90 en 20/8 dito niet geveild; 6000 st. Regalia 1a, in cons., 16/8 kistj. opgeh. a *f* 80 en 32/8 dito niet geveild; 6000 st. Regalia 2da, in cons., verk. a *f* 60; 95,000 st. Superior 1a, in ent., 280/4 kistj. verk. a *f* 49½ en 100 dito niet geveild; 380,000 st. Superior 2da, in ent., 660/2 kistj. verk. van *f* 30 tot *f* 29½ en 100 dito niet geveild; gewoon fatsoen, 80,000 st. Superior 2da, in ent., 140/2 kistj. verk. van *f* 29 tot *f* 32¾ en 20 dito niet geveild.

Scheepstijdingen.

Brouwersh. 23 sept. Niets gepasseerd. (Z.—W., dikke lucht)

Hellevoet. *Aang.* 23 sept. *Fijenoord* (st.), Londen
Sleipner, Rasmussen, Archangel
Success, Hall, Sunderl.
Adm. Cator (st.), Hartlep.
Trekvogel, den Breems, Villanova (ligt bij Zuid Pampus ten anker)
Vertrokken.
Levant (st.), Havre
Prins v. Oranje (st.), Duinkerken
Maasstroom (st.), Hamb.
Stranger, Cooper, Newc.
Livonia, Lemmerhirt, St. Petersburg
(Z. W. — W.)

Brielle *Aangek.* 23 sept. *Cologne* (st), Lond.
Enchantress (st.), Hull
Swanland (st.), dito
Vertrokken.
Eider (st.), Hartlepool
Brother's Success, Hobart, Rochester
(Z. Z. W.—Z. W.)

Maassluis (Z. W.) 23 sept. Niets gepasseerd.

Texel (W.) *Aangek.* 22 sept. *Lion* (st.), Londen
North Briton, Brown, Sunderland
Alert (st.), Hull
Noordster, Mooi, St. Pet.
23 *Johannes Albertus*, Londt, Batavia
Vertrokken.
22 *Diana* (st.), Londen (is uit zee teruggekomen)

Vlie *Aangek.* 20 sept. *Verwachting*, Gnodde, Newcastle
Fivel, Dommering, Archangel
Twee Gebroeders, Riensema, St. Petersb.
Gebrüder, Gerjets, dito
Coert Cornelis, Klontje, dito
Mercur, Fahnster, Lubeck
Diana, de Wall, Grossenzijl
Rebecca, Baltzersen, Droback
21 *Eendragt*, de Boer, St. Petersburg
Geertruida Harmina, Dijkstra, Dantzig
Courier, Hellwege, dito
Fortuna, Erichsen, Arroeskiöbing
Sylvanne, Bulow, Drammen
Vertrokken.
20 *Goede Hoop*, Haijer, Frederikstad
21 *Gesiena Pronk*, Pronk, Dantzig
Mentor, Rijf, Christiania
Onderneming, Kooiman, Frederikstad

Zoltkamp *Vertr.* 19 sept. *Louise*, Tuchsen, Dantzig
22 *Zwaantje Groenendal*, Rasker, Newcastle
Solid, Thögersen, Koningsbergen
Vertrokken.
19 *Margr. Pietronella*, Boer, Newcastle
21 *Aukjen Gepkelina*, Duintjer, avontuur

Veere *Vertr.* 21 sept. *Zwaan*, de Ruiter, (v. Middelburg) Seaham

Vlissingen *Aangek.* 20 sept. *Cornelia Catharina*, Hagedoorn, St. Pet.
22 *Amistad*, Albizarra, Havanna
Ashburton, Bradish, New-York

—o—

Alexandria (E.) *Vertr.* 6 sept. *Maria Catharina*, Bertrand, Hull

Smirna *Aangek.* 4 sept. *Noord-Nederland*, Krol, Syra

Genua *Aangek.* 18 sept. *Tweelingzusters*, Carst, Amsterdam

Cadix *Aangek.* 12 sept. *Henrica*, Strackholder, Genua

Nantes *Aangek.* 20 sept. *Ida*, Wolkammer, Amsterdam
Annechina Harmina, Stutvoet, Amst.

Paimboeuf *Aang.* 19 sept. *Bellamy*, van Driesten, Amst.
Vertrokken.
Berendina Huges, Bekkering, Antw.

Dublin *In lad.* 21 sept. *Alida Sinnige*, Dik, Koningsb.

Cardiff *Vertr.* 20 sept. *Marchina Cath.*, Mulder, Koningsb.

Gloucester *Aang.* 21 sept. *Vrouw Martha*, Bot, Killorglin

Llanelly *Aang.* 20 sept. *Octavia*, Woodcock, Delfshaven

Plymouth *Vertr.* 21 sept. *Gitana*, Schots, (v. Rott.) Coquimbo

Torbay *Binneng.* 20 sept. *Jantje Wilkens*, Hotze, Rott. n. Messina

Poole *Vertr.* 21 sept. *Cornelia*, Leeuw, Newcastle

Ramsgate *Vertr.* 20 sept. *Zaanstroom*, Visser, (v. Amst.) Redon

Londen *Uitgekl.* 21 sept. *D. T. Visser*, v. d. Linden, Pembrey en Soerabaija

Gravesend *Aangek.* 21 sept. *Alberdina*, Deddes, St. Petersburg

Harwich *Binneng.* 21 sept. *Ida*, Lukje, Gothenb. n. Londen

Yarmouth *Aangek.* 21 sept. *Zenobia*, Carter, Medemblik

Boston (E.) *Aangek.* 21 sept. *Mary Ann*, Rust, Maassluis

Hartlepool *Vertr.* 21 sept. *Morgenster*, Drent, Amst.

Sunderland *Vertr.* 20 sept. *Reliance*, Reed, Amsterdam
Hannah & Eleonor, Strutt, Dordrecht

Shields *Aang.* 21 sept. *Boreus*, de Boer, Harlingen
Vrouw Renske, Konterman, Stolpemunde
Sarah, Purvis, Rotterdam
Betseys, Bayne, dito
Fidelity, Greenwood, d.°
New Isabella, Jarrod, Dordrecht

Newcastle *Uitgekl.* 20 sept. *Maria*, Hendriks, Koningsbergen

Greenock *Aang.* 21 sept. *Maria*, Deuze, St. Petersburg

Grangemouth *Aang.* 20 sept. *Minerva*, Heikamp, St. Petersburg
Luna, de Vries, dito

Leith *Aangek.* 20 sept. *Jeltina*, Scherpbier, Riga
21 *Margaret & Eliza*, Sanson, Rott.

Alloa *Aangek.* 20 sept. *Margaret Potter*, Potter, Rotterdam
Vertrokken.
18 *Henriette*, Wever, Isefjord

Perth *Vertrokken* 15 sept. *Cornelia Jacoba*, v. d. Meer, Newcastle

Aberdeen *Aang.* 19 sept. *Elsiena*, Mulder, St. Petersburg

Wick *Vertr.* 18 sept. *Mary Rogers*, Brown, Rott.

Dundee *Aang.* 19 sept. *Concordia*, Klein, St. Petersburg
Vertrokken.
20 *Gezina Reina*, Sap, Oostzee

Hamburg *Aang.* 21 sept. *Elisabeth Helena*, Strootman, St. Pet.
Maria, v. d. Star, dito
Karsina, Waterborg, d.°
Vertrokken.
21 *Willemtina*, Glim, Porto Alegre

Op de **Elve** *Aangek.* 20 sept. *Trientje*, Koopmann, Steenwijk
Tweelingen, Poorta, St. Petersburg

Bremerhaven *Aang.* 19 sept. *Hendrika Gesina*, Pronk, St. Petersb.
Helena, de Jonge, dito
Vrouw Geertruida, Bontekoe, Stettin
21 *Apollo*, Huisman, Amst.
Westerwick, Westermarck, Batavia
Vertrokken.
20 *Christina Wobbegina*, v. d. Werp, Amst.

Dantzig *Aangek.* 19 sept. *Agatha Hendrika*, Bernardus, Londen
Vertrokken.
19 *Jantina*, Lunenborg, Leer

Pillau *Aangek.* 19 sept. *Bérénice* (st.), Amsterdam

Stockholm *Aangek.* 15 sept. *Lidköping* (st.), Bersen, Amst.

Kopenhagen *Aangek.* 21 sept. *Urania* (s), Amst. (vertr. n. Koningsb.)
Gepasseerd.
20 *Wicherdina*, Degenhard, St. Pet. n. Amsterdam
Alphard, Roelfsema, dito n. dito
Maria, Dijk, dito n. dito
Zeldenrust, de Groot, dito n. Hartlepool

Elseneur *Aangek.* 19 sept. *Elsje*, Scherpbier, Arensburg n. de Maas
Pieter, v. d. Meer, St. Pet. n. Amst.
Johanna Maria, de Groot, dito n. Hull
Verwisseling, Boer, St. Petersburg
Vrije Fries, Arema, St. Pet. n. Hull
Vriendschap, Sterenberg, Nerva n. Harlingen
Concordia, Tunteler, St. Petersburg
Collegie Trouw, Schenk, St. Pet. n. Londen
Stadt Leer, Cramer, Riga n. Amst.
Christine Sophie, Bjönness, Nerva n. Rott.
Gijsbertha Wilhelmina, Priebee, St. Petersb. n. Grimsby

—o—

Brielle 23 september. Eenige stukken van rondhouten, zeilen en touwwerk zijn alhier aangebragt van de gisteren verongelukte brik, welke reeds totaal verbrijzeld en oogenschijnlijk een Russisch schip is.

Brouwersh. 23 sept. Van de brik *Haidee* wordt de inventaris afgebragt en hier geborgen; het schip zit met den vloed vol water.

Sonderhoe (Fanoe) 18 sept. Alhier is aangespoeld en geborgen een fust jenever, gemerkt *Schiedam S. J. L. n.° 1.*

—o—

Rivierberigt.

Rotterdam. Hoog water 24 sept.: 1ste getijde 1 ure 35 min.; 2de get. 1 ure 59 min.

Arnhem. Waterhoogte 22 sept. 0.81 el.

Keulen. Rijnhoogte 22 sept. 5 v. 3 d. Rijnl.

SCHIEDAM den 23 September.

GRANEN. Verkocht: Rogge, 144 ℔ J. Archangel *f* 172 3/m.; 143 ℔ O. Libau *f* 170 6/w.; 144 ℔ Pernau *f* 192 6/w. en *f* 193 3/m.; 148 ℔ Windau *f* 190 6/w. Gerst, 128 ℔ Libau *f* 170 3/m.; 129 ℔ Coursche *f* 170 3/m.; 135 ℔ Arensburg *f* 186 contant en *f* 188 6/w.

MOUTWIJN per Ned. Vat zonder fust	*f* 14.—.
JENEVER, " " " " "	- 19.50.
Amst. proef, " " " " "	- 20.75.

alles zonder de belasting.

SPOELING, per Ketel .... - 0 40

DORDRECHT den 22 September.

GRANEN, ZADEN, enz. Bij matigen aanvoer van jarige en nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche Tarwe, was de gesteldheid willig en werd tot 40 cents hooger door gebruikers grif opgeruimd. Zomer Tarwe niet aangevoerd. Jarige Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 9 a *f* 9.40, nieuwe dito *f* 8.20 a *f* 8.60, dito afwijkende en geringe *f* 7 a *f* 7.70. Rogge. Jarige en nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche weinig aangevoerd, van 20 tot 30 cents hooger vooral in de mooije zuivere soorten flink te verkoopen. Buitenlandsche soorten vonden ook meerder vraag, 117 ℔ Archangel *f* 172 en 116 ℔ St. Petersburger *f* 165 verkocht. Jar. Zeeuwsche, Vl. en Overm. *f* 6 a *f* 6.30, nieuwe dito *f* 6.20 a *f* 6.40. Gerst. Winter en Zomer weinig ter markt en vond tot 10 cents hooger genegen koopers. Zeeuwsche, Flakkeesche en Overm. Winter *f* 5.20 a *f* 5.80, Zomer dito *f* 4.90 a *f* 5.20. Spelt was bij kleinen aanvoer van *f* 2.60 tot *f* 3.10 vlug te verkoopen. Haver. Inlandsche Voeder en Dikke vond ook meerder kooplust en werd de aangevoerde nieuwe Voeder 20 cents duurder verkocht. Zeeuwsche en Inlandsche Voeder *f* 2.30 a *f* 3; Dikke dito *f* 3.20 a *f* 4. Boekweit vond tot *f* 3 hooger goeden kooplust en is voor de ter veil zijnde Vlaamsche en Berg-op-Zoomsche op 70 Ned. ℔ *f* 183 besteed. Paardenboonen weinig ter veil, vonden tot vorige prijzen, als: Overm. Zakgoed *f* 6.50 en mindere van *f* 6 tot *f* 6.20 naar kwaliteit veel vraag. Duivenboonen niet ter markt. Witte Boonen weinig aangevoerd, golden *f* 9 tot *f* 9.60 naar deugd. Bruine Boonen bij meerder aanvoer traag, moesten om op te ruimen 40 cents lager van *f* 9 tot *f* 9.60 afgegeven worden. Blaauwe Erwten minder aangevoerd en tot 30 cents hooger in de goed kokende soorten van *f* 8.50 tot *f* 8.80 en de mindere van *f* 7.50 tot *f* 8 wel te plaatsen. Koolzaad was bij kleinen aanvoer uit Zeeland, Vlaanderen en het Overmaassche traag, was tot £ 1 lager slechts gedeeltelijk te plaatsen; puik Overmaasch Zakgoed gold £ 54, dito gestort Zeeuwsch en Vlaamsch £ 55, mindere soorten van £ 44 tot £ 52 naar kwaliteit. Op 9 Vat zonder omgang, noteren hetzelve in deze maand £ 55, October £ 56, November £ 57 en April 1860 £ 60 te koopen. Lijnzaad op vorige prijzen gehouden, 113 ℔ Odessa *f* 310 en 109 ℔ Koningsberger *f* 280. Kanariezaad bij meerder aanvoer beter tot hooger prijs van *f* 10.50 tot *f* 11.20 te verkoopen. Hennepzaad. Jarig opgeruimd, nieuw nog niet aangevoerd. Raapolie door meerder wind slap en *f* 1 lager afgegeven. Vliegend *f* 33 gedaan, op termijn zonder handel, 1° October *f* 33¼, November *f* 33½, December *f* 33¾, 1° Mei 1860 *f* 34½ aangeboden. Lijnolie door schaarschte prijshoudend, Vliegend *f* 34½ bij gerijf betaald. Raap- en Lijnkoeken tot genoteerde prijzen met goeden handel. Harde Raapkoeken *f* 57, *f* 59, dito Lijnkoeken *f* 85, *f* 90, Zachte dito *f* 110, *f* 120, per 1040 stuks.

AMSTERDAM den 23 September.

KOFFIJ. Heden zijn afgedaan 3700 b. Braziel, per Torlades, prijs geh., aan één huis, en 3600 b. Padang, per Dygden, tot 37½ a 40 c., mede aan één huis.

SUIKER Ruwe. De gisteren gehouden veilingen zijn afgeloopen als volgt: van de 453/4 v. Surinaamsch is het goede verkocht tot *f* 26 a *f* 33½ en het slechte gedeeltelijk verk. tot *f* 15 a *f* 23; de 397 v. dito zijn verk. tot *f* 26½ a *f* 30¾; de 130/4 v. dito verk. tot *f* 25 a *f* 26½; de 20 z. dito verk. tot *f* 26¾.

RIJST. Heden zijn afgedaan 1647 b. ord. ongep. Java tot *f* 6¼ en 540 b. ongep. dito *f* 6½, per Stad Nijmegen.

GRANEN. Tarwe *f* 5 a *f* 6 hooger: 130 ℔ Jar. bonte Poolsche *f* 295; 160 ℔ Jar. Bovenl. *f* 275; 156 ℔ N. dito *f* 257; 130 ℔ Jar. bonte Poolsche *f* 305, *f* 310. Rogge *f* 2 a *f* 3 hooger bij voorgaanden marktdag, met goeden handel: 125 ℔ Pruissische *f* 193, *f* 195; 126 ℔ Galatz *f* 190; 122 ℔ Donau *f* 170; 117, 118 ℔ Petersb. *f* 166, *f* 168; 126 ℔ Pruissische *f* 195; 119 ℔ Petersb. *f* 170. Gerst in een doen, 110 ℔ Jar. Deensche *f* 172. Haver zonder handel. Boekweit *f* 10 hooger, 118 ℔ Holst. *f* 180.

OLIEN enz. Koolzaad: Najaar ½ £ hooger; Voorjaar in een doen; in veiling Dantziger *f* 293, *f* 303, *f* 310. Op 9 vat Olie te leveren: in April £ 60½, Oct. £ 56. Lijnzaad flaauw: 109, 110 ℔ Calcutta *f* 300. Raapolie lager afgegeven: op 6/w. *f* 34½, Vlieg. *f* 33¼; 1 Oct. *f* 33¼ a *f* 33⅜; 1 Nov. *f* 33½ a *f* 33⅝; 1 Dec. *f* 33¾. a *f* 33⅞; 1 Mei *f* 35 a *f* 35⅛. Lijnolie: op 6/w. *f* 33½; Vlieg. *f* 32¼; 1 Oct. *f* 32; 1 Nov. *f* 32¼; 1 Dec. *f* 31¾; 1 Maart, April en Mei *f* 31¼. Hennepolie: op 6/w. *f* 37½. Raapkoeken per 040 stuks *f* 60 a *f* 64. Lijnkoeken per 1040 st. *f* 9 a *f* 11.

MIDDELBURG den 22 September.

GRANEN enz. De aanvoer uit onze naburige eilanden was heden weder maar klein, ook uit Walcheren was er minder Tarwe ter veil, waardoor men voor consumptie hooger prijs heeft moeten betalen. Naar nieuwe Tarwe bestond alleen vraag voor de zaai. Men kocht: puike nieuwe Zeeuwsche Tarwe *f* 8.15 a *f* 8, mindere *f* 7.50, jarige dito niet ter veil, puike jarige Walchersche werd met weinig handel, naar deugd *f* 9.25, *f* 9 a *f* 8.75 de mud betaald, puike nieuwe Walchersche voor de zaai *f* 9, gewone *f* 8.50, *f* 8, mindere *f* 7.60 a *f* 7.30 de mud. Rogge bijna niet ter veil, voor de zaai zou gaarne *f* 6.50 zijn betaald, doch die was niet aan; gewone voor de bakkerij *f* 6.25, mindere *f* 6.15. Gerst was algemeen gevraagd en bijna niet aan de markt; de Winter bragt *f* 5.30 en de Zomer *f* 5 de mud op. Walchersche Witteboonen ruim ter veil en veel zijn er aan *f* 9.25, enkeld *f* 9.50 de mud gekocht, dito Bruineboonen *f* 9.50 a *f* 10 naar kwaliteit. Walchersche Groene Erwten waren zeer begeerd, men kocht die gaarne *f* 8.40 a *f* 8.65, mindere *f* 8.25, groote dito *f* 10 a *f* 10.75 de mud. Walchersche Paardeboonen weinig aan met grage koopers van *f* 6.50 a *f* 6.60 gekocht. Zeeuwsche Paardeboonen *f* 6.25; dito Erwten niet ter veil. Koolzaad met weinig koopers van *f* 10 tot *f* 10.50 de mud. Raapolie *f* 35.50. Patentolie *f* 37.75. Lijnolie *f* 37.75 per vat op 6 weken, op contant *f* 1 per vat lager. Harde Lijnkoeken *f* 9 per 104 stuks.

LONDEN den 21 September.

SUIKER prijshoudend met weinig handel. Omzet 454 v. W.-Ind. Uit de hand zijn afgedaan 350 k., 400 v. Cuba tot 38/6 a 40/6, 1000 b. Fernambucq tot 35/6, eene lading van 2600 b. bruin dito tot 19/ en eene lading Havana tot geh. prijs. Br. lumps 48 a 48/6, N S R Crushed bedong 31/10 en 70 a 80 t. Eng. Crushed 33/6 a 34/. — RUM vast; 300 pijpen Leewards vonden nemers tot 1/11 a 2/2. — KOFFIJ stil met vorige prijzen. — CACAO tot ferme prijzen gevraagd, 150 b. Trinidad bedongen 64/ a 65/ en Guijaquil 75/ a 76/. — THEE prijshoudend met veel handel, ord. Congo 1/5. — RIJST vast; 7 a 800 b. Bengaal vonden nemers tot 9/9, 4500 b. Bassein tot 9/ en 1000 b. Rangoon tot 6/9; alsmede eene lading van 9200 b. Rangoon tot 9/3. — KATOEN stil zonder handel. — SALPETER vast; 7 a 800 b. Bengaal zijn verkocht tot ferme prijzen, 1000 a 1300 b. Bombay en 1000 b. Bengaal tot geh. prijs. — JUTE lager, 1500 b. Bombay zijn tot £ 12½ a 20 verkocht. — METALEN. Schotsch IJzer stil 51/3. Zink lager, 25 t. bedongen £ 21.10 en 15 t. £ 20.15. — OLIEN. Lijn- stil 28/3, te Hull 28/. Amerik. Terpentijn- vast 36/.

LONDEN den 22 September.

SUIKER werd niet geveild en de omzet was matig. — KOFFIJ. 529 b. Plant. Ceylon bedongen 66/ a 76/ en 450 b. Natif 58/ a 61/. De markt is vast. — COCHENILLE. Er werden heden 170 k. Teneriffe tot 3/7 a 4/2 en 30 k. Honduras tot 3/11 verkocht.

ANTWERPEN den 22 September,

GRANEN onveranderd. — Van KATOEN zijn 102 b. Mobile en 63 b. Georgie afgedaan en van SPECERIJEN 23 b. Peper. — OLIJFOLIE is weinig gevraagd; ca. 5000 kil. Lissabon vonden nemers en voor Malaga betaalde *f* 124 entr.

HAVRE den 20 September.

KATOEN. De markt blijft flaauw en er zijn slechts 230 b. afgedaan. — KOFFIJ stil; 100 b. Haïti bedongen fr. 69. — SUIKER. 408 k. Havanna n.° 12 vonden nemers tot fr. 34½. — Van INDIGO zijn 15 k. Bengaal verkocht tot fr. 9.45 a fr. 11. — WOL. Ca. 30 b. Buenos-Ayres bedongen fr. 2.55. — Van HARST zijn 150 v. Geraffin. Amerik. tot fr. 20 verkocht. — VERWHOUT. Omzet 6 t. St. Martens disp. tot fr. 19½ en 180 t. Sandelhout tot fr. 8½.

HAMBURG den 22 September.

KOFFIJ vast maar stil. — RAAPOLIE per Oct. 22.8 a 22.6, per Mei 23.8. — GRANEN. Tarwe met geringen handel tot vorige prijzen. Rogge stil maar vast.

Advertentien.

Allen die iets te vorderen hebben van, of verschuldigd zijn aan de **Nalatenschap** van den Heer **NICOLAAS VAN DER VLUGT,** in leven *Koopman in Boter*, gewoond hebbende en den 12 dezer maand overleden te Rotterdam, worden verzocht daarvan ten spoedigste **Opgaaf** of **Betaling** te willen doen ten Kantore van den Notaris *CAZAUX VAN STAPHORST*, aan het Westnieuwland aldaar.

Vaderlandsch Fonds

TER

Aanmoediging van 's Lands Zeedienst.

opgerigt in 1781.

GRATIFICATIËN-BETALING op Maandag den 3 October 1859, ten *elf* ure, te Amsterdam, en elders bij Commissarissen van voormeld Fonds.

ONDERWIJS OP DE ZONDAGSCHOLEN.

De COMMISSIE van **Orde** en **Toezigt** over deze **Scholen** berigt, dat de **AANNEMING van LEERLINGEN** zal plaats hebben **Donderdag 29 September** aanst. Elk die van het Onderwijs op de Zondagschool begeert gebruik te maken, mits den ouderdom van 14 jaren bereikt hebbende, vervoege zich *des avonds ten zes ure* in het Locaal aan de Kleine Kipstraat en hoek der Convooisteeg.

Het **Examen** en de **Prijsuitdeeling** zal plaats hebben **Zondag den 25 September,** des namiddags ten 2 ure, en worden Heeren Bestuurders, Predikanten en Assessoren der Zondagschool uitgenoodigd deze plegtigheid met hunne tegenwoordigheid te vereeren.

De Commissie voornoemd neemt de vrijheid de belangen der **Zondagschool,** alsmede de daaraan toegevoegde Inrigting der **Bijbellezingen,** bij vernieuwing in de ondersteuning en medewerking harer Stadgenooten aan te bevelen.

De Commissie van Orde en Toezigt voornoemd,
Namens haar,
M. WIJT Jr., *Secretaris.*

WORDT GEVRAAGD EEN

KANTOORBEDIENDE

bekend met het **Expeditievak, Duitsche Taal** en eene goede hand Schrijvende, tegen behoorlijk Salaris. Adres. *franco* Brieven onder letter DD, bij *H. T. HENDRIKSEN,* Boekhandel, Hoogstraat.

HOUDERS

van **CONNOSSEMENTEN** aan **Order** over **Goederen,** aangebragt per het Amerik. Schip *Seth Sprague*, Kapit. *J. M. Gallessie*, van **New-York,** en per het Bremer Schip *Johannes*, Kapit. *D. von Fritzen*, van **Baltimore,** gelieven daarvan ten spoedigste Opgaaf te doen bij

WAMBERSIE & ZOON.

WAARSCHUWING,

om **geen Crediet** te verleenen aan de **EQUIPAGES** van het Amerik. Schip SETH SPRAGUE en het Bremer Schip JOHANNES, zullende door de Gezagvoerders ***geene Betaling*** geschieden.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-REEDERIJ.

ZOMERDIENST.

DAGELIJKSCHE DIENST TUSSCHEN ROTTERDAM—MANNHEIM.

Van	ROTTERDAM	naar	MANNHEIM	's middags	12	ure.
"	NIJMEGEN ..	"	"	's avonds	8	"
"	EMMERIK...	"	"	's morgens	7½	"
"	KEULEN	"	"	's nachts	12	"
"	COBLENZ ...	"	"	's morgens	9	"
"	MAINZ	"	"	"	4	"

DAGELIJKS van MANNHEIM naar ROTTERDAM.

Van	MANNHEIM	naar	ROTTERDAM	's middags	3	ure.
"	MAINZ.....	"	"	's morgens	7	"
"	KEULEN ...	"	"	's avonds	8	"
"	NIJMEGEN	"	"	's morgens	8½	"

Bovendien **tweemaal 's weeks**, zoo lang de Waterstand de Vaart langs ARNHEM niet veroorlooft langs NIJMEGEN naar MAINZ.

Van ROTTERDAM des **Zondags** en **Woensdags**, des morgens ten **7** ure.

Van ARNHEM via NIJMEGEN naar ROTTERDAM des **Dingsdags** en **Zaturdags**, des morgens ten **8** ure.

		G. K.	V. K.
VRACHT:	Van ROTTERDAM naar ARNHEM	*f* 1.65.	*f* 1.05.
	" " " NIJMEGEN.....	*f* 1.80.	*f* 1.10.
	" " " KEULEN.......	*f* 3.75.	*f* 2.35.
	" " " MANNHEIM....	*f* 9.35.	*f* 5.85.

De Stoombooten dezer Reederij, welke des middags ten 12 ure varen, hebben op het Dek **Glas-Paviljoen** en ieder **twee Slaapkamertjes**, welke voor ééne Reis *af te huren* zijn.

Kantoor: Boompjes te Rotterdam.

RIJN-STOOMBOOTVAART.

KEULSCHE EN DUSSELDORPSCHE MAATSCHAPPIJ.

A F V A A R T:

Van ROTTERDAM naar DUSSELDORP—KEULEN,
's MAANDAGS, 's WOENSDAGS, 's DONDERDAGS, 's ZATURDAGS. **'s morgens ten 6 ure.**

Van ARNHEM naar KEULEN,
dagelijks, behalve WOENSDAG.

Van KEULEN naar COBLENZ, MAINZ, MANNHEIM,
dagelijks **5 maal.**

Van KEULEN naar ARNHEM,
dagelijks **'s morgens ten 6½ ure,** behalve WOENSDAG.

Van ARNHEM naar ROTTERDAM,
's ZONDAGS, 's DINGSDAGS, 's WOENSDAGS, 's VRIJDAGS, **'s morgens ten 8 ure.**

Bij te lagen Waterstand der LEK, varen de Booten langs de WAAL.

Nadere inlichtingen geven de Agenten.

Rotterdam, 23 *September* 1859.

J. P. DE COCK, Agent.

TE HUUR

een zeer Logeabel HUIS,

bevattende onderscheidene net ingerigte **Kamers,** waaronder groote **Voorkamers** en **Zaal,** voorts **Keuken, Provisiekamer, dito Kelder etc., etc.,** bijzonder geschikt voor eene talrijke Familie en het geheel ingerigt tot eene Fatsoenlijke Woning, gelegen op eene der Havens in de Buitenstad. Nader te bevragen bij NIMMO & CRAMER, aan de Korte Hoogstraat, wijk 5, n.° 309.

Openbare Verkooping,

door den Notaris *VAN RIJSOORT,* gevestigd te Charlois, bij Veiling en Afslag op Woensdag den 28 September 1859, des namiddags ten 4 ure, in het Gemeentehuis aldaar, van:

Een zeer aangenaam

BURGER WOONHUIS,

met **TUIN** en **ERVE,** staande en gelegen in het dorp Charlois, aan den Kerkcingel, Kadaster sectie B, nommer 238, groot **vijf** Roeden **50** Ellen.

Verhuurd in twee gedeelten tot Mei 1860 en 1861, te zamen voor *f* 127.60 per jaar.

Grondlasten en recognitie *f* 13.80.

Nader onderrigt ten Kantore van genoemden Notaris.

NEDERLANDSCHE STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

ROTTERDAM-LONDEN.

in directe verbinding met de Stoombooten van de Nederlandsche Stoomboot-Reederij *van* en *naar* alle Plaatsen aan den Rijn.

SEPTEMBER 1859.

BATAVIER — W. Smith.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Dingsdag 27, 's morgens ten **11** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Iederen Zondag van de *Dublin-Werf*, ten 11 ure des morgens.

FIJENOORD — H. Rolfe.

Van ROTTERDAM naar LONDEN,
Zondag 25, 's morgens ten **10** ure.

Van LONDEN naar ROTTERDAM,
Donderdag 29, 's morgens ten **8** ure.

In verbinding met de dagelijks *naar* en *van* MANHEIM en tusschen gelegene Plaatsen aan den Rijn varende Stoombooten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij, waarvan het vertrek bepaald is op 's middags ten **12** ure en van MANHEIM 's namiddags ten **3** ure.

Nadere informatien zijn te bekomen bij de Nederlandsche Stoomboot-Maatschappij, in de Boompjes te Rotterdam, bij alle Agenten der Nederlandsche Stoomboot-Reederij en aan de Expeditie-Kantoren van de Heeren J. P. KOENS & Co.

Bij den Muzijkhandelaar **W. C. DE VLETTER,** te Rotterdam, zijn de volgende **Nieuwe, Oorspronkelijke Muzijkwerken** van de Pers gekomen:

BERLIJN (A.) **Der Muth-Lied,** für Tenor- oder Sopranstimme, mit Pianobegleitung. *f* 0.50.
BRANDTS BUYS (C. A.) Opus 21. **Chant du soir.** Poëme Musical pour le Piano. - 0.70.
HAAS (J. DE) **Apparition. Elégie.** Chant avec accompagnement de Piano....... - 1.—.
HUTSCHENRUYTER (W.) **Ballade** de l'Opera: **le Roi de Bohème.** 3e Acte, 2e Scène, avec accompagnement de Piano........................ - 0.50.
VERHULST (JOH. J. H.) Op. 42. **Psalm 84,** met **Hollandsche Woorden** van Dr. J. P. HEIJE, voor Sopraan Solo, Koor en Orchest. Klavieruitgaaf............ - 1.60.
Stemmen .... - 0.80.
——————— Op. 56. **Drie Gezangen** (**Eendragt, Lenteverlangen, Wiltzangk**). Voor Mannenkoor. Partitie .... - 1.60.
Stemmen .... - 1.60.

Gratis is te bekomen eene Lijst der **Zangmuzijk** met **Hollandsche Woorden,** gecomponeerd door **Joh. J. H. Verhulst.**

Door **H. C. SUSAN C. H. Zoon,** te *'s Hage*, is uitgegeven en alom verkrijgbaar gesteld:

I. **INDIE'S GRIEVEN**
EN
NEERLANDS ONREGT,
getoetst aan de Waarheid en de Feiten,
door *PHILALETHES.*
Prijs 60 Cents.

II. **EENIGE WOORDEN TOT**
GERUSTSTELLING
op Alarmberigten uit Indië,
door *E. FRANK.*
Secretaris der Wees- en Boedelkamer te Samarang.
Prijs 50 Cents.

ROTTERDAMSCHE SCHOUWBURG.

Groote Tentoonstelling

van de Nieuw Uitgevondene

STEREOSCOPEN,

VAN DEN PHOTOGRAAF

TH.s PATZAL, uit TRIEST.

Entree 49 Cents en Kinderen 25 Cents.

De Prijs van 12 Biljetten op eens genomen is ***f* 3.**

Geopend van des morgens **10** tot des avonds **10** ure.

Elken MAANDAG en DONDERDAG begint eene ieuwe Serie.

Heden de laatste dag der Serie N.° 6.

Théâtre de Rotterdam.

Direction de Mr. d'HOOGHE.

Ouverture de la Saison d'Hiver,

MERCREDI 28 SEPTEMBRE 1859:

ROBERT LE DIABLE,

Grand Opéra en 5 Actes. Musique de *Meijerbeer.*

On commencera à 6½ heures.

Balcon	*f* 2.50.	Parterre	*f* 1.50.
Loge.........	- 1.80.	Gallerie	- 0.60.

AVIS. L'Abonnement reste ouvert jusqu'au 26 courant le soir: après ce terme les Listes seront clôses.

VERTREK der SPOORTREINEN.

Hollandsche Spoorweg.

Van Rott. naar Amsterdam:	7, 9.30, 11.40, 3.30, 7.45.
" " alleen n. 's Hage:	9.35 des av. en Zond. 5 's midd.
" Amst. naar Rotterdam:	8, 10.25, 1.30, 4.30, 7.30.
" 's Hage alleen n. Rott.:	8.30. 's morg. en Zond. 8.30 av.

Spoorweg Antwerpen-Rotterdam.

Van Rott. naar Antwerpen en Breda:	10.15, 3.—.
" Dordrecht naar Rotterdam:	10.40, 3.20.
" Breda naar Antwerpen en Rott.:	6.50, 12.35.
alleen naar Antwerpen en Moerdijk:	5.20.
" Antwerpen naar Breda en Rott.:	7.45, 12.20.
alleen naar Breda en Moerdijk:	5.25.

Rhijn-Spoorweg.

Rott.n.Utr.,Amst.,Arnh.:	7.—, 10.—, 12.15, 1.30, 5.15, 7.15
Amst.n.Utr.,Rott.,Arnh.:	7.20, 10.35, 12.30, 2.30, 6.—, 7.45
Arnh.n.Utr.,Amst.,Rott.:	6.30, 9.45, 11.35, 12.30, 6.50,—
Utr.n.Rott.6.30.— Utr.n.Amst. 6.45, beide behalve Zondag.	

Gedrukt en uitgegeven bij

G. en C. A. van Reyn,

te Rotterdam.

BIJBLAD,

behoorende tot de

ROTTERDAMSCHE COURANT

VAN

ZATURDAG 24 September 1859, N.° 228.

STATEN-GENERAAL.

Eerste Kamer.

Zitting van Vrijdag 23 September.

DISCUSSIE

OVER HET

ADRES VAN ANTWOORD

OP DE

TROONREDE.

In den aanvang der zitting van de Eerste Kamer van heden heeft de Voorzitter medegedeeld: 1°, dat de heer van Swinderen wegens ongesteldheid zijner echtgenoot verpligt was geworden de stad te verlaten, en 2°, dat de heer Huydecoper van Maarseveen was benoemd tot voorzitter van de commissie voor de petitien.

Daarna was aan de orde de openbare beraadslaging over het ontwerp-adres van antwoord op de Troonrede.

De algemeene strekking van dat adres wordt zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 1.

SIRE!

De Eerste Kamer der Staten-Generaal stelt hoogen prijs op Uwer Majesteits verzekering, dat de betrekkingen van Nederland met de buitenlandsche Mogendheden van goede verstandhouding en vriendschap getuigen.

Wordt zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

§ 2.

Zij waardeert de gunstige verschijnselen, die zich in de binnenlandsche aangelegenheden voordoen, en daaronder orde in het bestuur, gepaard aan de handhaving van wettige vrijheid.

De heer *van Eysinga* meende dat deze zinsnede afweek van het beginsel dat de Commissie voor het adres zich bij het ontwerpen daarvan had gesteld, n. l. om op de Troonrede slechts een weerklank te geven. Dat beginsel juichte hij toe, mits de weerklank niet te krachtig zij, opdat de Kamer niet gebonden worde, doch ook niet te flaauw, opdat de indruk dien de Troonrede gaf werkelijk werd teruggegeven. Vergeleek men deze tweede § met de daartoe betrekkelijke zinsnede der Troonrede, dan kwam het hem voor dat de weerklank te flaauw was. De Troonrede sprak van de handhaving van de burgerlijke en godsdienstige vrijheden der ingezetenen, het adres spreekt alleen van handhaving van *wettige* vrijheid. De Koning had klaarblijkelijk de grondwettige vrijheden bedoeld; de Commissie sprak daarentegen in meer beperkten zin, hoezeer men dan ook zou kunnen beweren, dat onder het woord *wettige* ook de Grondwet bedoeld was. Volgens den spreker evenwel bestond er tusschen de Grondwet en de gewone wet een groot verschil, en daarom stelde hij voor om de woorden *van wettige vrijheid* te doen vervangen door de woorden: *der bij de Grondwet gewaarborgde vrijheden.* Hij had voor dit amendement nog twee andere redenen. Vooreerst was de handhaving van de grondwettige vrijheden der Natie een steunpunt waarop ons Staatsgebouw rustte, en zoo dikwerf er eene gepaste aanleiding bestond om de handhaving dier vrijheden te waarderen, geloofde hij dat de Kamer geene gelegenheid moest laten voorbijgaan om te doen blijken dat zij aan die handhaving hecht. De tweede reden was ontleend aan de rethorische figuur: *qui dicit de uno negat de altero.* Wanneer men sprak van *wettige vrijheid,* dan zou men kunnen zeggen dat men sprak over het eene en het bestaan ontkende van het andere. Dezen twijfel wenschte hij door zijn amendement weg te nemen.

De heer *van Nispen van Pannerden,* lid der Commissie, verklaarde dat er in den grond der zaak geen verschil van gevoelen bestond tusschen den spreker en de Commissie. Haar doel was niet om iets minder te zeggen dan de spreker verlangde. Zij had juist het woord *wettige* gebezigd, omdat de Natie niet alleen vrijheden bezat bij de Grondwet gewaarborgd, maar ook bij bijzondere wetten. Volgens de meening der Commissie sloot het door haar gekozen woord, boven en behalve de Grondwet, ook de andere wetten in. Tevens moest hij opmerken, dat aangezien de spreker een zoo trouwen weerklank op de Troonrede verlangde, die Troonrede geen gewag maakt van de Grondwet, waarvan in het amendement sprake is.

De heer *van Eysinga* verheugde zich dat de Commissie het met hem in den grond der zaak eens was, maar hij betreurde het dat zij zijn amendement bestreed. Hij geloofde niet dat aan de woorden der Commissie een zoo ruimen uitleg kon worden gegeven als de vorige spreker daaraan had gehecht. Overigens was hij van gevoelen, dat de Troonrede wel degelijk de Grondwet op het oog had gehad, daar zij anders niet van burgerlijke en *godsdienstige* vrijheden had kunnen gewagen.

De heer *van Nispen van Pannerden* drong nog eens nader het gevoelen der Commissie aan, doch liet gaarne aan de Kamer het oordeel over het amendement over. Het was waar dat de godsdienstige vrijheid bij de Grondwet werd gewaarborgd, en de Commissie stelde hoogen prijs op die vrijheid, maar in de redactie van de Commissie waren niet alleen de Grondwet maar ook alle andere wetten op het oog gehouden.

De heer *van Beeck Vollenhoven* ondersteunde het voorgedragen amendement, omdat de strekking daarvan hem toescheen kennelijk te zijn verder dan het voorstel der Commissie. Ware dit het geval niet, de § kon veilig gesloten worden bij het woordje *voordoen*, daar alles wat daarop volgt van zelfs sprak. Alleen dan wanneer de Kamer van grondwettige vrijheden gewaagde, zou zij iets meer zeggen.

De heer *van Nispen van Pannerden* bestreed de meening dat de strekking van het amendement verder zou gaan dan de redactie der Commissie. Hij handhaafde zijn gevoelen dat die redactie een ruimeren zin had dan het amendement.

De heer *Cremers*, lid der Commissie, toonde mede aan dat zijns inziens het amendement meer bepaaldelijk op een punt, op de grondwettige vrijheid wees, terwijl de redactie der Commissie het oog had op alle vrijheden, die bij *alle* wetten, ook bij de Grondwet gewaarborgd waren. Hij zou het amendement beamen indien er bijzondere omstandigheden bestonden om, gelijk in vroegere jaren wel eens het geval was, bepaaldelijk te wijzen op de noodzakelijkheid tot handhaving der *grondwettige* vrijheden. Dergelijke omstandigheden waren echter thans niet aanwezig, en hij meende daarom dat de redactie van de Commissie behoorde gehandhaafd te worden.

De heer *van Dam van Isselt* ondersteunde het voorgedragen amendement. Hij zelf had op de § geene aanmerking, daar hij het in zoo verre met de Commissie eens was, dat onder *wettige* vrijheid ook de *grondwettige* kon verstaan worden, maar hij wilde zich eene aanmerking veroorloven: nu er eenmaal sprake was van grondwettige vrijheid en men blijken gaf dat de Kamer er prijs op stelde eene verklaring af te leggen omtrent hare gehechtheid aan de grondwettige vrijheden, werd men daardoor op een ander standpunt gebragt. Al drong zelfs een enkel lid op die verklaring aan, geloofde hij dat de reden bestond om het amendement te ondersteunen, ten einde omtrent dit gewigtig punt geen twijfel over te laten.

De heer *Cost Jordens* beantwoordde den vorigen spreker, die toch niet zou onderstellen, dat de Commissie niet bijzonder aan de handhaving der grondwettige vrijheden zou gehecht zijn. Nu echter gebleken was dat de Commissie in hare redactie de grondwettige vrijheden in alle opzigten en in de ruimste mate bedoeld had, kwam het hem voor niet noodig te zijn zulks uitdrukkelijk te verklaren. Hij vestigde de bijzondere aandacht der Vergadering daar op, dat de uitdrukking der Commissie meer omvatte dan het amendement. Wettige vrijheid is niet alleen die vrijheid die men in elken burgerstaat mag genieten, maar elke vrijheid in den ruimsten zin welke door eenigen wettigen maatregel beperkt of geregeld is. De woorden der Commissie klonken wel niet zoo vreemd, maar in werkelijkheid begrepen zij veel meer dan in het voorstel vervat was.

De heer *van Dam van Isselt* betuigde daarop, dat de Commissie de Vergadering meer of min op een moeijelijk terrein had gebragt. De heer Cremers toch had verklaard, dat hij zich met het amendement zou kunnen vereenigen, indien er thans eenige bijzondere reden bestond om over de handhaving van grondwettige vrijheden te spreken. Daardoor zou in discussie kunnen gebragt worden de vraag, of het al of niet in deze dagen noodzakelijk was over die handhaving te spreken. Hij voor zich wenschte niet af te wijken van het beginsel om slechts een weerklank van de Troonrede te geven; hij zou dus ongaarne in beschouwingen treden die er toe konden leiden om niet alleen van de grondwettige vrijheden, maar ook van de grondwettige *regten* te spreken. Hij wilde alleen thans zeggen dat naar zijne meening de tegenwoordige dagen wel gedoogen om van de handhaving der grondwettige vrijheden te gewagen. Vooral nu de zaak eenmaal ter sprake was gebragt, behoorde daaromtrent geen twijfel te worden overgelaten. De uitleg der Commissie ging verloren en het bijblad der Eerste Kamer werd zeldzaam door de Natie ingezien; dat gaat gewoonlijk naar de griffie. Maar het adres van antwoord werd door de geheele Natie gelezen en nu geloofde hij dat er op dat oogenblik wel degelijk behoefte bestond om èn aan den Koning èn aan de Natie te verklaren, dat wij op de handhaving der grondwettige regten en vrijheden prijs stelden.

De heer *van Andringa de Kempenaer,* lid der Commissie, herinnerde aan de Vergadering, dat het hoofdbeginsel der Commissie geweest was een weerklank op de Troonrede te geven, en dat wanneer de Commissie de woorden *wettige vrijheid* gekozen had, zulks juist was geweest om *meer* te zeggen, dan door den voorsteller in zijn amendement wordt uitgedrukt. Dat amendement kon bovendien niet worden aangenomen, omdat het zijdelings zou uitdrukken een antwoord jegens de Regering alsof zij zich zou verstouten de grondwettige vrijheden aan te randen.

De heer *van Rijckevorsel*, die niet gedacht had over het amendement het woord te zullen voeren, meende evenwel nu, na het gesprokene door den laatsten spreker, te moeten verklaren, dat wanneer hij stemde vóór het amendement, zulks geschiedde omdat hij daarin zag een zuiverder weerklank op hetgeen door de Troonrede was gezegd en hij voegde er bij dat hij als Nederlander en als lid dezer Vergadering zich verblijdde, dat hij dit amendement als een zuiveren weerklank op de Troonrede mogt aannemen.

De heer *Cremers,* lid van de Commissie, herinnerde, hoe tijdens de eerste Fransche Republiek door den Keizer van Oostenrijk de verklaring werd afgelegd dat hij de Fransche Republiek erkende en dat daarop door het Fransche bewind werd geantwoord: die Republiek bestaat; zij behoeft geene erkenning. Zoo was het ook met onze Grondwet. Er moesten bijzondere omstandigheden zijn die aanleiding gaven tot vrees van niet handhaving der Grondwet, anders was het overbodig van hare handhaving te spreken. De Commissie vertrouwde op die Grondwet en op hare handhaving en zij acht het daarom minder doelmatig om daarvan telkens te gewagen en die handhaving als het ware te verlagen tot een *locus communis.*

De heer *van Nispen van Pannerden,* lid der Commissie, rekende zich verpligt nog een enkel woord in het midden te brengen. De vraag was opgeworpen of het noodzakelijk was dat de Eerste Kamer blijk gave van hare gehechtheid aan de grondwettige vrijheid. Hij wilde daarover in geene discussie treden, maar alleen herinneren dat het juist de bedoeling der Commissie geweest was om te wijzen zoowel op die vrijheden als op andere vrijheden.

De debatten werden gesloten en het amendement werd *verworpen* met 17 tegen 12 stemmen.

Voor stemden de heeren Fransen van de Putte, van Dam van Isselt, van Rijckevorsel, Loopuyt, van Wessem, van Eysinga, van Beeck Vollenhoven, Hartsen, van Aylva van Pallandt, Taets van Amerongen, Sasse van IJsselt en de Vos van Steenwijk.

§ 3.

Zij deelt in Uwer Majesteits vertrouwen dat de uitmuntende geest van zee- en landmagt, ondersteund door de vaderlandsliefde van het Volk, steeds de noodige kracht zal geven tot behoud van de onafhankelijkheid en het grondgebied des Rijks.

De heer *de Vos van Steenwijk* meende dat ook in deze § was afgeweken van het beginsel om slechts een weerklank van de Troonrede te geven. De Troonrede sprak ook van de gezindheid der Vertegenwoordiging, om mede te werken tot versterking onzer weerbaarheid; in het adres wordt alleen gewaagd van den uitmuntenden geest van zee- en landmagt, van de vaderlandsliefde des Volks, maar er wordt niets gezegd van de Vertegenwoordiging. Spreker beschouwde dit als eene leemte en zou, alvorens een amendement voor te stellen, de inlichting der Commissie afwachten.

De heer *van Nispen van Pannerden*, lid der Commissie, gaf den spreker in overweging of zijn bezwaar wel gegrond was. Het adres toch sprak van het vertrouwen dat *steeds de noodige kracht zal worden gegeven* enz. Deze woorden moesten in tweeledigen zin worden opgevat, in zedelijken maar ook in materiëlen zin, en uit laatstgenoemd oogpunt zeiden die woorden al hetgeen bij mogelijkheid gezegd kon worden.

De heer *Huydecoper van Maarseveen* ondersteunde het bezwaar van den eersten spreker. Ook hij vond in de zinsnede eene leemte. De daaraan gegeven uitlegging lag niet geheel voor de hand en ook hij geloofde dat de zinsnede niet zeer duidelijk antwoord gaf op hetgeen in de Troonrede gezegd was.

De heer *van Nispen van Pannerden* meende dat het niet noodig was aan de woorden der Commissie eene nadere omschrijving te geven. Er kon geen twijfel bestaan of allen, Volk en Vertegenwoordigers, stellen prijs op 's Lands onafhankelijkheid en ieder zou goed en bloed veil hebben voor de verdediging van het Vaderland.

De debatten werden gesloten en § 3 werd met 27 tegen 5 stemmen aangenomen.

Tegen stemden de heeren van Aylva van Pallandt, Tonckens, de Vos van Steenwijk, van Goltstein van Oudenaller en Huydecoper van Maarsseveen.

§ 4.

Het is der Kamer hoogst aangenaam te vernemen, dat Nederland op het gebied van kunsten en wetenschappen eervol zijne plaats behoudt.

Werd zonder discussie en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 5.

Met belangstelling slaan ook wij de vorderingen van den landbouw gade. De oogst van dit jaar moge niet beantwoord hebben aan de verwachting, het is evenwel bemoedigend, dat de opbrengst van den bodem niet voor alle gewassen ongunstig is geweest.

Werd mede zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming aangenomen.

§ 6.

Hebben scheepvaart en reederijen nog steeds met bezwaren te kampen, te aangenamer is het van Uwe Majesteit te mogen vernemen, dat handel en nijverheid, ondanks nadeelige omstandigheden, een ruim vertier genoten.

De heer *van Beeck Vollenhoven* wenschte aan de Commissie voor te dragen eene kleine wijziging. In de eerste plaats was in de zinsnede waarschijnlijk eene schrijffout ingeslopen. Er stond *scheepvaart*, maar de Troonrede spreekt van *scheepsbouw*, en deze had inderdaad met de reederijen, meer dan de scheepvaart met moeijelijkheden te kampen gehad. In de tweede plaats werd in het adres gezegd dat handel en nijverheid een *ruim vertier* genoten. Intusschen was het zijne overtuiging dat beide die vlugt niet herkregen hadden die wenschelijk was. In betrekkelijken zin was het jaar niet ongunstig geweest, maar in uitbreiding kon men zich niet verheugen. Daarom wenschte hij voor te stellen eene redactie, die met den waren toestand van zaken beter overeen kwam, luidende deze als volgt: „Bij den min gunstigen toestand, „waarin scheepsbouw en reederijen zich bij voortdu„ring bevinden, was het ons aangenaam te vernemen, „dat handel en nijverheid den invloed der nadeelige „omstandigheden niet zoo zeer ondervonden als te „vreezen was."

De heer *Cremers*, lid der Commissie, gaf te kennen, dat in het adres werkelijk eene schrijffout was ingeslopen, en dat het woord *scheepvaart* moest worden veranderd in *scheepsbouw*. Wat het amendement zelf betrof, hij zou afwachten of de discussie daarover hem aanleiding zou geven daarop nader terug te komen.

De heer *van Bosse*, Minister van Financien, wenschte een oogenblik zich in de discussie te mengen, met betrekking tot het voorgestelde amendement. Naar het hem voorkwam was de strekking daarvan, om eenigermate een ander denkbeeld uit te drukken dan in de Troonrede was neergelegd. De Minister meende daarom de gronden te moeten blootleggen tot regtvaardiging van hetgeen in de Troonrede was opgenoemd. Het oordeel over den bloei en de uitbreiding van handel en nijverheid was veelal subjectief; voor zooveel echter de Regering in stand is een oordeel te vellen bestond daartoe slechts één middel, en dat middel was de statistiek. Die statistiek raadplegende, bleek dat in de eerste plaats de opbrengst van al de belastingen die met den handel in verband staan, vooruit gaat. In de tweede plaats, dat de statistiek van in- en uitvoer over de eerste zes maanden, opgenomen in de Staats-Courant van 21 augustus jl., hem Minister op aangename wijze bedrogen had in de zorg die hij had gekoesterd. Hij had de stukken niet bij zich, maar hij wilde daaruit alleen herinneren dat hetgeen het meest zijne aandacht getroffen had, was, dat bijna zonder uitzondering al de voortbrengselen van nationale nijverheid en landbouw in veel grootere hoeveelheid uitgevoerd waren dan in eenig vorig jaar, en dat, van de geraffineerde suiker bijv., millioenen en millioenen ponden meer waren uitgevoerd. En daarom, toen het des Ministers taak was om het Hoofd van den Staat voor te lichten omtrent den staat van deze takken van nationale welvaart, had hij met het oog op deze cijfers den Koning in overweging gegeven om te zeggen hetgeen in de Troonrede gezegd is.

De heer *van Rijckevorsel* geloofde, niettegenstaande de verklaring van den Minister van Financien, dat het amendement den toestand van zaken juister uitdrukte dan geschied was in de redactie der Commissie. Hij erkende wel dat het amendement sterker was dan een weerklank; maar men mogt daaraan de waarheid niet opofferen. De statistiek gaf wel eenige leiddraad aan de hand, maar ze was niet de eenig juiste maatstaf om den bloei van handel en nijverheid te beoordeelen of te constateren. Zoo moest men bij eene vergelijking van het vorige jaar niet vergeten den toestand van dat jaar. Toen was men nog pas aan de geweldige crisis van 1857 ontkomen, hetgeen natuurlijk op de eerste maanden van 1858 grooten invloed hebben moest. Bovendien was het onjuist uit een *ruim vertier* te besluiten tot een voordeeligen toestand van zaken; er kon ruim vertier bestaan en toch nadeel geleden worden. Hij geloofde derhalve dat het voorgestelde amendement allezins aanbevelenswaardig was.

De heer *Cremers* meende dat het verschil tusschen het amendement en de woorden der Troonrede te groot was, om dat amendement aannemelijk te maken. In den boezem der Commissie bestond geene reden van overtuiging om eene redactie aan te raden, welke in strijd zou zijn met het gezegde in de Troonrede. De Minister van Financien had nu nader ontwikkeld de gronden waarop de woorden der Troonrede steunden en de Commissie geloofde niet dat het nu nuttig en raadzaam zou zijn om te treden in een debat over de verschillende mate van bloei van handel en nijverheid.

De heer *van Beeck Vollenhoven* drong op dezelfde gronden als in zijne eerste rede op de aanneming van zijn amendement aan en werd daarin op nieuw door den heer *Cremers* bestreden, waarna de debatten gesloten werden verklaard en het amendement aangenomen werd met 18 tegen 12 stemmen.

Vóór stemden de heeren van Eysinga, van Beeck Vollenhoven, Hartzen, van Aylva van Pallandt, Blankenheym, Fransen van de Putte, van der Oudermeulen, Bosch van Drakenstein, van Dam van Isselt, van Rijckevorsel, Loopuyt en van Wessem.

§ 7.

Wij verheugen ons dat in den toestand onzer geldmiddelen veel stof van tevredenheid is gelegen. De Kamer zal met naauwgezetheid de voorstellen overwegen, die den aanleg van groote werken van algemeen nut, en daaronder het gewigtig onderwerp der spoorwegen, zullen bevatten.

Werd zonder discussie en hoofdelijke stemming aangenomen.

§ 8.

Met Uwe Majesteit erkennen wij, dat eene wijziging van het belastingstelsel, waaruit vermindering der gewone inkomsten van den Staat moet voortvloeijen, eerst dan overwogen kan worden, wanneer omtrent de uitgaven, voor groote werken vereischt, zal zijn bes ist.

Tot schulddelging zijn wij bereid mede te werken.

Werd mede zonder beraadslaging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 9.

Gaarne stemmen wij toe, dat hoe ruimer de bronnen van inkomsten uit onze Oost-Indische bezittingen vloeijen, des te dringerder zich de pligt doet gevoelen, om aan den bloei, de ontwikkeling en de veiligheid dier bezittingen geen karige offers te brengen.

Mogt het gezag aldaar bedreigd worden, dan stellen wij met Uwe Majesteit vertrouwen in den moed en het beleid van de zee- en landmagt en in de vaderlandsliefde van de in Indië gevestigde Nederlanders.

De heer *Fransen van de Putte* wenschte te kennen te geven dat hij met eenig leedwezen had bemerkt dat het denkbeeld, door hem in zijne afdeeling geopperd ter gelegenheid van deze zinsnede, geen bijval had kunnen vinden bij de Commissie. Hij had namelijk verlangd aan het slot van de 2de alinea, de volgende woorden te doen toevoegen: „*Waaraan* „*een krachtig, waakzaam bestuur ten steun moge ver*„*strekken.*" Weinige woorden zou hij behoeven te zeggen om zijn gevoelen te adstrueren. Eene bloote herinnering aan de geschiedenis van de expeditie op Boni in tegenstelling van vroegere met geluk en bekwaamheid bekroonde expeditien, zou zijn denkbeeld genoegzaam regtvaardigen. Maar hij vond in de Troonrede zelve een steun voor dat gevoelen, omdat de woorden door den Koning gebezigd alleen dan in vervulling konden komen, wanneer een krachtig, een waakzaam bestuur de te nemen maatregelen bevorderde. Hij zou nader, welligt bij de begrooting, gelegenheid vinden om dat denkbeeld te ontwikkelen, maar hij mogt nu reeds den wensch niet onderdrukken om iets van dien aard in het adres te zien opnemen, wanneer hij lette op hetgeen gebeurd *is.* Of het gebrek ligt hier, dan wel in Indië, dat wilde hij in het midden laten, maar zeker is het, dat 's Konings beroep op de vaderlandsliefde van de in Indië gevestigde Nederlanders niet kan worden gesteund dan door een waakzaam en krachtig bestuur. Indien zijn denkbeeld bijval bij de Kamer ontmoette, zou hij welligt overgaan tot het voorstellen van een amendement in dien zin.

De heer *van Andringa de Kempenaer*, lid der Commissie, verklaarde dat zij het denkbeeld van den spreker wel gewikt en gewogen had, en zij zelve stemde in het denkbeeld toe, dat een krachtig en waakzaam bestuur in Indië zeer wenschelijk was, maar ze had gemeend dat denkbeeld in het adres niet te moeten opnemen, omdat daarin zou gelegen zijn eene verklaring, dat werkelijk in Indië zoodanig bestuur niet bestond. Bij het beginsel, om het adres te maken tot weerklank van de Troonrede, kon zoodanige bijvoeging niet worden opgenomen. Bovendien zij zou eene uitvoerige discussie uitlokken, en de spreker zelf had erkend dat de behandeling der begrooting daartoe geschikter gelegenheid zou aanbieden. Indien er eenige twijfel bestond, dat de Koning, met de middelen die hem geschonken zijn, geene genoegzame kracht en waakzaamheid kon ontwikkelen, dan voorzeker zou de Kamer bereid zijn te verklaren dat zij wilde medewerken om den Koning daartoe in staat te stellen. Intusschen legde de Troonrede daaromtrent niet den minsten twijfel aan den dag. Overigens meende de Commissie in het woord *veiligheid* reeds zijdelings te hebben aanbevolen om krachtig en waakzaam te zijn, maar de Commissie wilde geen twijfel opperen, of die kracht en die waakzaamheid bij de Regering wel bestond.

De heer *Fransen van de Putte* dankte de Commissie voor de verklaring dat zij zijn denkbeeld zelf niet heeft afgekeurd. Hij betreurde het echter dat de Commissie gemeend had dat denkbeeld te kunnen voorbijgaan: omdat de woorden der Troonrede geene aanleiding gaven om aan dat denkbeeld gevolg te geven. De Commissie zag in zijne toevoeging tevens eene bedoeling om te verklaren, dat er thans in Indië geen waakzaam bestuur zijn zou. Die toevoeging echter, de spreker had het reeds in zijne eerste rede gezegd, werd niet verlangd in tegenstelling van de Troonrede, maar alleen tot versterking van 's Konings beroep op de vaderlandsliefde van de in Indië gevestigde Nederlanders. De zaak zelve wilde hij laten rusten, maar hij kon niet anders dan de meening openbaren dat 's Konings woorden ijdel zouden zijn, indien de maatregelen, hier genomen, bleven zonder krachtige medewerking van het Indisch Bestuur.

De heer *van Dam van Isselt* betuigde zeer verheugd te zijn, dat het gewigtig onderwerp waarvan thans sprake is, in het adres zóódanig was behandeld als door de Commissie geschied was. Hij bragt aan de bedoelingen van den spreker uit Zeeland alle hulde, maar het was voor niemand een geheim dat er bestond eene zoogenaamde Koloniale oppositie, die het hoogste belang stelde in Ned. Indië. Het waren de vrienden van Java en van de Javanen; het waren de voorstanders van de grootste belangen bij het behoud van onze Kolonien. In zoover men kon overtuigd zijn dat die oppositie altijd was eerlijk en te goeder trouw, zou ieder zich gaarne onder hare banier scharen en bij de Regering, zoo noodig, aandringen op kracht en op afdoende maatregelen. Maar hij geloofde in de bestaande omstandigheden niet, althans de overtuiging daarvan stond niet bij hem vast dat zoodanige liefde voor de Javanen eene zuivere liefde was: vooral wanneer men zag komen uit Indië eene soort van geschriften, die men zich mogt verwonderen dat de drukperswet aldaar gedoogd had, dat ze tot ons kwamen. Onder dergelijke omstandigheden geloofde hij dat deze Kamer door uitdrukkingen, hoe voorzigtig ook gesteld, de bedoelingen in de hand zou werken van hen, die meenen eigen voordeel te behalen uit hunne liefde voor Java en voor het Javaansche Volk. Hij verklaarde verheugd te zijn met zooveel verstand en beleid dit vraagstuk behandeld te hebben, maar tevens dat uit deze zinsnede der Troonrede blijkt dat, wanneer de Regering en de Koning noodig mogten hebben de medewerking van deze Kamer, beiden zich niet bedrogen zullen vinden in de verwachting dat die Kamer helpen zal. De spreker geloofde dus, dat men met het volste vertrouwen zijn votum aan de redactie van deze § schenken kon.

De heer *Huydecoper van Maarseveen* wenschte op te merken dat er in deze zinsnede eene drukfout stond. Er stond namenlijk *dringerder*, hij meende dat dit moest zijn DRINGENDER!

De heer *Rochussen*, Minister van Kolonen, had met uitermate veel genoegen de 9de § van het adres gelezen. Ook hij vond daarin een geheelen terugslag van de woorden door den troon gesproken. Het denkbeeld van den spreker uit Zeeland was een nieuw denkbeeld, waartoe de Troonrede geene aanleiding of liever eene tegenovergestelde aanleiding

had gegeven, vermits zij uitdrukt de motiven waarom het hoofd van den Staat vertrouwen stelt op de handhaving van het gezag. Bij deze motiven wilde de Minister tevens de verklaring afleggen dat het de stellige voornemens der Regering zijn om ons gezag in Indië met kracht te handhaven; voornemens welke van hieruit bevorderd worden ook door buitengewone maatregelen tot versterking onzer weerbaarheid. Deze gelegenheid nam de Minister tevens te baat om zijnen dank te betuigen voor de redactie der Commissie, die zijns inziens inderdaad geene aanvulling of wijziging behoefde.

De heer *Fransen van de Putte* zeide den Minister dank voor diens verklaring, die verwezenlijken zal hetgeen hij spreker zoo vurig verlangde. Tevens moest hij den heer van Dam een enkel woord tot antwoord zeggen. Die spreker scheen in zijne woorden zekere neiging, zekere zucht te hebben ontdekt, alsof hij zich met een geest van oppositie voorop wilde stellen. Hij wilde eenvoudig daarop antwoorden: dat hij wars was van alle partijzucht, dat hij tot bereiking van partij-oogmerken zich nooit zou leenen en dat hij hoopte, dat de heer van Dam voortaan zijn oordeel zou beschouwen als voortgevloeid uit een eerlijk gemoed en met het oog op 's Lands welbegrepen belang.

De heer *van Dam van Isselt* meende het te moeten toeschrijven aan de minder juiste uitdrukking zijner gedachte, dat de vorige spreker een oogenblik had kunnen meenen, dat hij diens bedoelingen op het oog had gehad. Integendeel, hij had daaraan hulde gebragt, maar verklaard dat de bewoordingen, hoe onschuldig ook, aanleiding zouden kunnen geven tot eene verkeerde opvatting. Gaarne wilde hij den spr. de verzekering geven, dat hij zeer zeker diens eerlijk gemoed en diens goede bedoelingen niet betwijfeld had.

De debatten werden gesloten en § 9 werd zonder wijziging en zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 10.

De afschaffing der slavernij in de West-Indische kolonien verdient de meest levendige belangstelling. Het onderzoek dezer Kamer van het te verwachten gewijzigd ontwerp zal daarvan de blijken dragen.

De heer *van Beeck Vollenhoven* vroeg waarom in deze zinsnede juist was afgeweken van het beginsel, om slechts een weerklank van de Troonrede te geven. Die Troonrede sprak er van dat rust en orde in de W.-I. kolonien heerschte. Het adres antwoordde daarop niet. Daarentegen zeide de Troonrede eenvoudig dat een nieuw ontwerp van emancipatie zou worden ingediend, en daarop antwoordt nu het adres, dat die afschaffing de meest levendige belangstelling verdient. Spreker vroeg waarom juist op dit punt zoo krachtig werd aangedrongen.

De heer *Cost Jordens*, lid der Commissie, antwoordde ten aanzien van de eerste opmerking, dat de woorden orde en rust welluidendshalve waren weggelaten, daar zij ook in de volgende zinsnede voorkwamen. En wat de tweede opmerking aangaat, had de Commissie gemeend in de betuiging eener warme belangstelling de gedachte der Kamer uit te drukken, zonder daarom in strijd te zijn met de Troonrede zelve.

De heer *van Beeck Vollenhoven* verklaarde te berusten in de toelichting van de reden, waarom de woorden rust en orde waren weggelaten. Wat echter het tweede punt betrof, ook hij stelde belang in de afschaffing, maar hij geloofde tevens dat het onvoorzigtig was om gedurig te spreken van die groote en sterke belangstelling, en dat jaarlijks te herhalen zonder dat de zaak tot een einde geraakt. De Troonrede gaf er ook geene aanleiding toe, want die sprak van geene belangstelling. Waarom zou de Kamer zich nu ook niet bepalen tot het te kennen geven eenvoudig van *belangstelling*. Op dien grond stelde de spreker voor de zinsnede aldus te lezen: „Aan de afschaffing der slavernij in de W.-I. Kolonien blijven wij „belangstelling schenken. De Kamer zal het daartoe „gewijzigd ontwerp van wet met ernst onderzoeken."

De heer *Cost Jordens* herhaalde, dat de Commissie gemeend had te handelen in overeenstemming met den wensch der Kamer; doch dat zij daarbij geenszins op het oog had gehad om zijdelings aan eenig ontwerp van wet hare goedkeuring te hechten. Het onderscheid tusschen het amendement en de redactie der Commissie bestond alleen in de kwalificatie. Naar het oordeel der Commissie was de kwalificatie van hare redactie onschuldig, maar meende de Kamer ze te sterk was, de Commissie zou zich niet ergeren, wanneer de Kamer zich met het amendement vereenigde.

De heer *Cremers*, lid der Commissie, meende dat door de aanneming van het amendement de Kamer de redactie der Commissie zou afkeuren, hetgeen deze niet verdiende. Het adres zegt niets anders, dan dat de afschaffing der slavernij de meest levendige belangstelling *verdient*. De vraag was dus eenvoudig, of die afschaffing zoodanige belangstelling niet verdiende. En wanneer de voorsteller van het amendement betoogde, dat de Troonrede van geene belangstelling sprak, dan moest hij toch doen opmerken, dat ook in het amendement van belangstelling werd gesproken.

De heer *Michiels van Kessenich* was het eens, dat de uitdrukking van de redactie der Commissie wat te sterk was. Hij wenschte dus voor te stellen als amendement om de woorden „*de meest levendige*" uit de zinsnede te ligten. Het woord *belangstelling* zou volstaan om te verklaren dat de Kamer te zijner tijd de zaak zich zou aantrekken.

De heer *van Andringa de Kempenaer*, lid der Commissie, betoogde dat het voorgedragen amendement van den heer van Beeck Vollenhoven eene geheel andere strekking had dan de redactie van de Commissie. De Commissie drukte uit als het ware eene algemeene Christelijke verpligting van het Nederl. Volk, die niet alleen bij de Wetgevende Magt maar bij de geheele Maatschappij berust. Volgens het amendement echter zou alleen *de Kamer* de zaak met belangstelling verwachten. Wat aangaat het amendement van den heer Michiels, de Commissie zou er zich mede vereenigen, indien de voorsteller kon goedvinden alleen het woordje *moest* weg te laten en dan te laten staan: *levendige belangstelling*.

De heer *van Beeck Vollenhoven* verklaarde dat wanneer de Kamer sprak, zij sprak uit naam van het geheele Volk, en dat derhalve het argument van den vorigen spreker ten deze niet opging. Over de wenschelijkheid van de zaak was ieder het eens, maar zijn strijd was alleen gerigt tegen de kwalificatie, en dan meende hij dat de Kamer niet moest spreken van de meest levendige belangstelling, waar de Troonrede van geene belangstelling hoegenaamd gewaagd had.

De heer *Rochussen*, Minister van Kolonien, merkte op dat de vorige spreker had gereleveerd het gemis in de Troonrede van het woord *belangstelling*. De Regering stelde wel degelijk groot belang in de zaak; de beloofde aanbieding mogt als bewijs daarvan worden aangenomen. Ook de Regering *blijft* belang stellen. Niet alleen gegrond op het lot van de negers maar ook op het lot van de kolonien en de geïnteresseerden. Het streven van de Regering was dan ook om, als de afschaffing heeft plaats gehad, ook dan nog te kunnen zeggen: *in de West-Indische Kolonien herschen rust en orde.*

Nadat de heer *Michiels van Kessenich* verklaard had zijn amendement te bepalen tot de uitligting van het woordje *meest*, en de Commissie van redactie dat amendement had overgenomen, trok de heer *van Beeck Vollenhoven* zijn amendement in, en werd § 10, aldus gewijzigd, zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd.

§ 11.

Moge de zegen des Allerhoogsten rusten op de regering van Uwe Majesteit en op het werk dat ons te wachten staat, en het Vaderland bij rust en vrede daarvan ruime vruchten inoogsten.

De heer *van Rijckevorsel* had wel gewenscht dat ook de voorlaatste zinsnede van de Troonrede ware beantwoord geworden. Daarin werd toch gesproken in algemeene bewoordingen van de aanbieding van nieuwe wetsontwerpen, alsmede van de hervatting van andere die in de vorige Zitting niet tot stand kwamen. Onder de laatsten waren zeer belangrijke en welker regeling hoogst noodzakelijk was. Er waren nog andere wetten wier herziening deels door de Grondwet voorgeschreven, deels voor de welvaart, voor de ontwikkeling en de veiligheid van Nederland dringend vereischt werd. Hij zou ze niet opnoemen; in vorige jaren zijn ze zoowel in de Troonrede als bij de Tweede Kamer der Staten-Generaal meermalen genoemd. Spreker wilde daarover bij de tegenwoordige gelegenheid geene uitvoerige discussie uitlokken en daarom ook geen amendement voorstellen; hij meende echter den zoo algemeen gekoesterden wensch niet te mogen onderdrukken dat de nu aangevangen Zitting mogt zien tot stand brengen datgeen, wat het Vaderland veel te lang moest ontberen en waarvan de regeling of niet beproefd of niet tot stand gekomen is.

De heer *van Andringa de Kempenaer* merkte op dat de Commissie onder de woorden: „*het werk dat ons te wachten staat*" begrepen had zoowel de wetten door de Grondwet voorgeschreven als andere ontwerpen.

De heer *van Rijckevorsel* antwoordde hierop dat het hem aangenaam was te vernemen, dat de Commissie met hem eenstemmig was van gevoelen. Intusschen had de afdeeling, waarvan hij de eer had lid te zijn, eenparig den wensch uitgedrukt dat in de 11de § dit punt duidelijker ware omschreven geworden, omdat het toescheen dat de woorden, waarop de laatste spreker zoo even gedoeld had, niet die uitgebreide beteekenis hadden, welke daaraan thans gegeven waren.

Niemand meer het woord vragende, werden de debatten gesloten. § 11 werd zonder hoofdelijke stemming goedgekeurd en het geheele adres daarna met *algemeene* stemmen *aangenomen*.

Dit adres zal alsnu aan Z. M. den Koning worden aangeboden door eene Commissie, bestaande uit den Voorzitter der Kamer, uit de Commissie van redactie (de heeren van Nispen van Pannerden, Cremers, Cost Jordens en van Andringa de Kempenaer), en uit de heeren Rijsterborgh en Michiels van Kessenich.

De Eerste Kamer der Staten-Generaal is daarna tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Tweede Kamer.

Zitting van Vrijdag 23 September.

Deze zitting is des namiddags ten 1 ure geopend onder presidium van den tijdelijken voorzitter, den heer Anemaet.

De heer *van der Linden*, als lid der commissie belast met de aanbieding aan Z. M. van de kandidatenlijst om daaruit eene keuze van voorzitter te doen, heeft der Vergadering kenbaar gemaakt dat de commissie met het gewone ceremonieel door Z. M. ontvangen, zich met hare taak heeft bezig gehouden en van Z. M. de toezegging heeft ontvangen dat HD. zich onmiddellijk met het doen eener keuze zou bezig houden.

De tijdelijke *Voorzitter* bedankt de commissie voor het volbrengen van hare taak en deelt wijders mede dat is ingekomen een Koninklijk besluit, houdende de benoeming van den heer mr. G. C. J. van Reenen tot voorzitter der Kamer gedurende het tegenwoordig Zittingjaar.

De tijdelijke *Voorzitter* neemt daarop het woord en zegt het navolgende:

„Het is mij aangenaam den benoemden Voorzitter geluk te mogen wenschen met de vernieuwde onderscheiding hem ten deel gevallen in de voordragt dezer Kamer, bevestigd door de Koninklijke keuze.

„Deze Zitting zij ook onder zijn tegenwoordig voorzitterschap voorspoedig en vruchtbaar, mogt het zijn nog vruchtbaarder dan de vorige, in weldadige uitkomsten, opdat het Vaderland winst hebbe van onze beraadslagingen en besluiten en die strekken mogen ter bevordering van 's Lands zedelijke en stoffelijke belangen.

„Ik verzoek den heer van Reenen deze plaats als Voorzitter in ons midden te willen innemen."

De nieuw benoemde *Voorzitter* neemt alsnu zijne plaats in en zegt het volgende:

„Mijne Heeren!

„Is er altijd iets indrukwekkends in den aanvang van een nieuw tijdvak gelegen, hoeveel te meer, wanneer het vooruitzigt bestaat dat gewigtige gebeurtenissen binnen zijne grenzen zullen plaats vinden.

„De thans geopende Vergadering der Staten-Generaal schijnt zoodanig tijdvak te zullen wezen. Wanneer wij toch een blik terugwerpen op hetgeen in de vorige Zitting werd voorbereid, en het oog vestigen op de toezeggingen ons door onzen geëerbiedigden Koning gedaan, dan mogen wij vertrouwen dat het oogenblik nabij is, waarop wij geroepen zullen worden tot het nemen van een besluit in verschillende zaken, waarvan de regeling door een groot deel der Natie met gespannen verwachting wordt tegemoet gezien.

„Laten wij dus, Mijne Heeren, met ijver en warme belangstelling onze gewigtige werkzaamheden hervatten, en mogen de beraadslagingen die gevoerd, en de besluiten die genomen zullen worden, steeds de blijken dragen van onzen vurigen wensch om, met al ons vermogen, het welzijn van het Vaderland te bevorderen.

„Wilt gij de taak van mij uwen Voorzitter door uwe welwillende medewerking verligten; vroeger mogt ik die in ruime mate ondervinden en ik waardeer het voorregt om u daarvoor mijn dank te kunnen betuigen, evenzeer als voor de onderscheiding, die gij mij op nieuw hebt geschonken.

„Het zal, weest daarvan overtuigd, Mijne Heeren! mijn ernstig streven zijn, mij het vertrouwen des Konings en het uwe waardig te maken.

„Ik verklaar het voorzitterschap van de Tweede Kamer der Staten-Generaal te aanvaarden."

De *Voorzitter* deelt mede dat zijn ingekomen: 1^{0}, eene missive van den heer S. Blaupot ten Cate, houdende kennisgeving dat hij, ten gevolge zijner benoeming tot inspecteur van het onderwijs, ophoudt lid der Kamer te zijn; 2^{0}, eene missive van den heer van Deinse, houdende dezelfde kennisgeving, ten gevolge zijner benoeming van president der Regtbank te Goes; 3^{0}, eene missive van den heer Luyben, houdende kennisgeving van het overlijden zijns vaders, in leven lid der Tweede Kamer. 4^{0}, de navolgende wetsontwerpen: *a*, tot vaststelling van het Iste boek van het wetboek van strafregt; *b*, tot wijziging der tarieven van den accijns op den turf en steenkolen; *c*, tot regeling van het koloniaal batig slot over 1857; *d*, tot wijziging der wettelijke bepalingen omtrent het buitenlandsch verteren van pensioenen; *e*, tot goedkeuring eener dading betreffende de Rijks domeinen. 5^{0}, de navolgende Koninklijke besluiten: *a*, houdende eervol ontslag van den heer van Meurs als Minister van Oorlog; *b*, houdende benoeming van den heer de Casembroot als zoodanig; *c*, houdende de sluiting van de Zitting 1858—59 der Staten-Generaal; *d*, houdende de benoeming van den heer Philipse tot President der Eerste Kamer gedurende het tegenwoordig Zittingjaar; *e*, houdende magtiging aan den Minister van Finantien om de begrootingswetten voor 1860 in te dienen.

De wetsontwerpen zullen worden gedrukt en rondgedeeld en de besluiten zijn voor kennisgeving aangenomen.

Wijders zijn ingekomen 17 missives van de Eerste Kamer en even zoo vele van het Kabinet des Konings, de eerste houdende kennisgeving van de aanneming, de laatste van de bekrachtiging van even zoo vele wetsontwerpen door den Koning: voorts verzoekschriften en boekwerken.

Daarna zijn de afdeelingen voor het loopende tweemaandelijksch tijdvak getrokken en zijn de leden in de sectiekamers gegaan tot het kiezen:

1^{0}, van voorzitters en ondervoorzitters der afdeelingen. Daartoe zijn benoemd *a*, tot *voorzitters* de heeren van der Linden, Dullert, Poortman, van Hall en Thorbecke; *b*, tot *ondervoorzitters* de heeren Heemskerk, Meeussen, van Eck, Wintgens en Jespers.

2^{0}, tot leden der commissie van redactie voor een adres van antwoord op de troonrede, de heeren van der Linden, Duymaer van Twist, Poortman, Wintgens en van Akerlaken;

3^{0}, tot leden van de commissie voor de petitien, de heeren van der Veen, van Heukelom, Hoynck van Papendrecht, van Diggelen en Kingsma.

Verlof door den heer Duymaer van Twist gevraagd, om over de gebeurtenissen van Banjermassing het woord te mogen voeren.

De heer *Duymaer van Twist* verzocht van de Kamer verlof, om naar aanleiding van de discussien, op 13 julij jl. in de Kamer gehouden over de gebeurtenissen te Banjermassing, het woord te mogen voeren. Daar echter de heer Minister van Kolonien welligt zou wenschen daarbij tegenwoordig te zijn, zoo stelde hij voor, dat de Kamer den dag zou bepalen, waarop hem het woord zou verleend worden. De Kamer besloot daarop, den heer Duymaer van Twist het woord te verleenen in de eerstvolgende openbare vergadering.

(Men zal zich herinneren dat de heer Minister van Kolonien, op verzoek van den heer van Twist, aan dat lid ter inzage heeft afgestaan, alle stukken betrekkelijk de troonsregeling van Banjermassing, die tijdens het Gouverneur-Generaalschap van dat lid heeft plaats gehad. Waarschijnlijk zal nu dat lid zijne handelingen ten deze, geappuijeerd door de stukken, toelichten.)

Benoeming van de huishoudelijke commissie der Kamer.

Tot stemopnemers worden door den Voorzitter benoemd de heeren Wybenga, Dommer van Poldersveldt, van Akerlaken en van Eck.

De aftredende leden zijn de heeren Wintgens en Mackay.

De heer *Wintgens* wordt herbenoemd met 39 stemmen, terwijl de heeren van der Linden 2, Dullert 3 en Betz 1 stem bekwam, benevens 2 blanco-briefjes.

De heer *Mackay* wordt insgelijks herbenoemd met 38 stemmen, hebbende de heeren Taets van Amerongen 2, van der Linden 5 en de heeren Betz, Wintgens en Elout ieder 1 stem op zich vereenigd.

Commissie voor de Stenographie.

Voor de benoeming van drie leden van de commissie voor de stenographie, in plaats van de aftredende leden, de heeren Wintgens, de Braauw en Gevers Deynoot, zijn dezelfde stemopnemers.

De heer *Wintgens* wordt herbenoemd met 31 stemmen. De heer Betz erlangde 6 stemmen de heer van Eck 5, de heer van der Linden 4 en de heer van Amerongen 1 stem, terwijl 1 blanco-stembriefje aanwezig was.

De heer *de Braauw* wordt herbenoemd met 27 stemmen, terwijl de heeren Betz 10 en van der Linden 3, van Eck 2 stemmen en de heeren van Hall, Westerhoff, Elout, Schimmelpenninck v. d. Oije en Kien ieder 1 stem bekwam, benevens 1 blanco-billet.

De heer *Gevers Deynoot* wordt herbenoemd met 35 stemmen, hebbende de heeren v. d. Linden 2, de Lom de Berg 1, de Poorter 1, Betz 3 en van Eck 4 stemmen op zich vereenigd.

Nadat de Voorzitter de leden van de Commissie voor het adres van antwoord had uitgenoodigd zich na den afloop der zitting te vereenigen, is de Vergadering tot nadere bijeenroeping gescheiden.

Het vereenigd Spoorweg-Comité, opgerigt te Rotterdam en Dordrecht, heeft aan de Tweede Kamer toegezonden een adres tot ondersteuning van het ontwerp van wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van de Zuider-spoorwegen. Dat adres luidt als volgt:

Aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Geeft met den meesten eerbied te kennen het Vereenigd Spoorweg-Comité, blijkens adres aan Z. M. den Koning van den 15 november 1858 te Rotterdam en Dordrecht opgerigt,

dat het zich met vertrouwen weder tot uwe Vergadering wendt, tot ondersteuning van het ontwerp van wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende concessie voor den aanleg en de exploitatie van de Zuider-spoorwegen.

Het Comité meent dit vertrouwen ten volle te kunnen regtvaardigen door de omstandigheid, dat sedert zijn laatste adres aan deze Vergadering, ten gevolge der door u in het voorloopig verslag over genoemd ontwerp geuite opmerkingen en wenschen, door de concessionarissen, in overleg met de Hooge Regering, in de rigting van den weg en in de voorwaarden der uitvoering zoodanige wijzigingen zijn gebragt, als volkomen met het algemeen belang des Lands en niet minder met het bijzonder belang der verschillende provinciën overeenstemmen.

Wat het *eerste* betreft, vallen de voordeelen, welke de Zuider-spoorwegen, volgens de nu voor deze bepaalde rigting, aan het gansche Vaderland zullen aanbieden, al dadelijk in het oog. De beide rivierovergangen toch, die van Rotterdam over Dordrecht naar Breda, en die van Arnhem over Nijmegen naar Venlo zullen gelijktijdig worden daargesteld, terwijl tevens de ontworpen Noorder-spoorweg en de Rijnspoorweg over Nijmegen, Grave, 's Bosch en Tilburg met den Zuider-spoorweg zullen zijn verbonden. Veel beter dan door het daarstellen van slechts één rivierovergang, wordt op die wijze het gansche Vaderland met het zuiden en zuidoosten van Europa in regtstreeksche communicatie gebragt. De westelijke provinciën onzes Lands zullen langs den kortsten weg in spoorgemeenschap treden met België, Frankrijk en Duitschland, terwijl de noordelijke en oostelijke provincien schier in regte lijn over Arnhem en Nijmegen het zuiden en zuidoosten zullen bereiken. Men verlieze tevens niet uit het oog, dat de nu geprojecteerde lijn langs den regter-Maasoever den kortsten weg aanbiedt van Luik en van Parijs naar het noorden van Nederland, en tevens van Luik en Parijs naar Noord-Duitschland, zonder dat het noodig zijn zal, gelijk thans te Ruhrort plaats heeft, een stoomvlot voor het overzetten der treinen te bezigen. Langs de lijn Nijmegen - 's Hertogenbosch wordt bovendien de gemeenschap van het nijvere Noord-Brabant met het meer noordelijk liggend gedeelte onzes Lands gevestigd, zoodat werkelijk niet enkele provincien, maar geheel Nederland door de geprojecteerde Noorder- en Zuiderlijnen in snelle en onafgebrokene verbinding zullen worden gebragt, tevens de aansluiting aan het buitenland op uitstekende wijze zal zijn geregeld.

De *bijzondere* voordeelen der gewijzigde rigtingen der Zuider-spoorwegen voor de verschillende provinciën aan te wijzen, is mede niet moeijelijk. Slaan wij toch in de eerste plaats het oog op Noordholland en meer bepaaldelijk op het belang van Amsterdam, dan blijkt al dadelijk dat Amsterdam veel meer wordt gebaat door de beide nu aangenomen rivierovergangen, dan door ééne in de rigting Maarsbergen, Tiel en 's Hertogenbosch. Het kan en mag Amsterdam toch om niet anders te doen zijn, dan om langs den kortsten weg het zuiden en zuid-oosten van ons werelddeel te bereiken. Welnu! de bereiking van dat doel wordt haar door de geconcessioneerde Zuider-spoorwegen beter en korter aangeboden, dan over de uiterst kostbare en gevaarlijke lijn van Maarsbergen, Tiel en 's Bosch. Naar het zuiden toch, naar Antwerpen of Mechelen zal het traject over den Hollandschen, Zuider- en Antwerpschen spoorweg ongeveer 14 mijlen korter zijn dan over Maarsbergen en 's Bosch, zelfs indien de verbindingslijn tusschen Tilburg en Turnhout reeds gebouwd ware. Naar het zuidoosten zal langs den Rijnspoorweg en over de lijn Arnhem-Nijmegen-Venlo evenzeer de verbinding voor Amsterdam en Utrecht nog iets korter zijn dan over Maarsbergen, 's Bosch, Helmond en Venlo. Aan de *billijke* wenschen van Noordholland, en bepaaldelijk van Amsterdam, wordt derhalve, door de geconcessioneerde Zuider-spoorwegen ruimschoots voldaan.

Dat in de *tweede* plaats het bijzonder belang der noordelijke en oostelijke provinciën, alsmede dat van Noorbrabant en Limburg door de gewijzigde rigtingen uitnemend wordt bevorderd, behoeft geen betoog. Zuidholland zal door de verbetering der rigting van den weg door Noordbrabant, over Oirschot, Eindhoven en Helmond, in plaats van over Tilburg, 's Bosch en Helmond worden bevoordeeld: — eene verbetering, welke ook voor Zeeland van groot belang is.

Het Comité mag dan ook de vrijheid nemen op de Zuider-spoorwegen, zoo als die *nu* zijn geregeld en geconcessioneerd, de woorden toe te passen, welke een kundig ingenieur, de heer J. G. W. Fijnje, in eene memorie, gedateerd november 1855, aangaande de geprojecteerde spoorweg-verbinding van Rotterdam met België bezigde:

„Uit het voorgaande zal men overtuigd zijn, dat „de aanleg van dezen weg de grootste en gewigtigste „belangen in zich vereenigt, en dat men zou mogen „beweren, *dat die gemeenschap eene der levensbe„ginselen voor de toenemende uitbreiding en bloei van „onzen handel geworden is.*"

Het Comité neemt de vrijheid tevens te wijzen op de verandering, welke gebragt is in het artikel der concessie, behelzende de tijdsbepaling aangaande het voltooijen en in exploitatie brengen der geconcessioneerde lijnen. Die tijdsbepaling zal nu voor *alle* lijnen dezelfde zijn, en aldus zal door de concessionarissen bereidwillig te gemoet zijn gekomen aan de bedenking door de meerderheid der leden uwer Vergadering, vooral ten opzigte der Zeeuwsche lijn gemaakt. Zeeland zal met de overige provinciën gelijk staan.

Na deze uiteenzetting der in de concessie gebragte wijzigingen, meent het Comité met de meeste vrijmoedigheid, maar tevens met den meesten nadruk, op de aanneming van het aan uwe Vergadering aangeboden ontwerp, te gelijk met dat aangaande den Noorder-spoorweg, te mogen aandringen. Door deze bepaling van de rigting der Zuider-spoorwegen is, meer nog dan vroeger, het naauw verband gebleken, wat tusschen deze en den Noorder-spoorweg aanwezig is. Ook de productiviteit van den Noorder-spoorweg, eene overweging van niet gering belang, zal door de gewijzigde rigting der Zuider-spoorwegen niet weinig in de hand worden gewerkt. Alle consideratiën loopen derhalve te zamen, om eene gelijktijdige aanneming van beide wenschelijk te maken.

Moge uwe Vergadering in hare wijsheid het gunstige oogenblik benuttigen om eene zaak tot stand te brengen, wier heilrijke gevolgen, onder Gods zegen, voor geheel het dierbaar Vaderland niet overzien of berekend kunnen worden.

't Welk doende enz.

ROTTERDAM—DORDRECHT,
September 1859.

Het vereenigd Spoorweg-Comité te Rotterdam en Dordrecht opgerigt.

Het adres van den Gemeenteraad van Leeuwarden aan Z. M., betrekkelijk den Noorder-spoorweg, is ook aan de leden der Tweede Kamer rondgedeeld. De Raad, de vertraging van de behandeling der concessie betreurende, resumeert zijne meening in drie wenschen: 1^{0}, om de concessie zoodanig gewijzigd te zien dat daarin tevens worde opgenomen om binnen hetzelfde tijdvak te worden daargesteld de lijn van Leeuwarden over Heerenveen (zoo mogelijk over Sneek) op Meppel; 2^{0}, eene spoedige behandeling, bij al- of niet wijziging, en 3^{0}, bij verwerping der concessie, de voorkeur aan de aanvrage G. J. Reerink c. s.

Gedrukt en uitgegeven bij
G. en C. A. van Reyn,
te Rotterdam.